

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

Духът прави силата

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

КАТЕДРА „ЧАСТНОПРАВНИ НАУКИ“

**„ПРАВО НА НАПУСКАНЕ НА СЪДРУЖНИК В ООД И ПРАВНИ
ПОСЛЕДИЦИ ОТ УПРАЖНЯВАНЕТО МУ“**

АВТОРЕФЕРАТ

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“

по професионално направление 3.6. Право

докторска програма: Гражданско и семейно право

Редовен докторант

Георг Росен Шиков

Научен ръководител

Доц. д-р Иван Цветанов

София, 2024 г.

Дисертационният труд е обсъден на 08.02.2024 г. на заседание на катедрен съвет на катедра „Частноправни науки“ при Юридическия факултет на Университета за национално и световно стопанство и е насочен към публична защита пред научно жури в състав:

Вътрешни членове:

проф. д-р Живко Иванов Драганов – УНСС

доц. д-р Мирослав Митъев Димитров – УНСС

Външни членове:

доц. д-р Анета Методиева Антонова - СУ

доц. д-р Николай Тодоров Колев – НБУ, ИДП при БАН

доц. д-р Александър Ангелов Иванов – ЮЗУ

Научен ръководител:

доц. д-р Иван Цветанов Иванов – УНСС

Авторът на дисертационния труд е редовен докторант в катедра „Частноправни науки при Юридическия факултет на Университета за национално и световно стопанство.

Публичната защита на дисертацията ще се състои на открито заседание на научното жури на 29.05.2024 г. от 14:00 часа в Университета за национално и световно стопанство.

Материалите относно защитата са на разположение на всички заинтересовани лица и могат да бъдат намерени в сектор „Научни съвети и конкурси“ в УНСС, както и на интернет страницата на Университета за национално и световно стопанство, достъпна на следния интернет адрес: <https://konkursi.unwe.bg/GraduatedCompetitors/DoctorDetails>.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Обща характеристика на дисертацията	2
§ 1. Актуалност и практическо приложение на изследването	2
§ 2. Предмет и задачи на изследването	3
§ 3. Цел и методи на изследването	6
§ 4. Обем и структура на изследването	7
II. Съдържание на дисертацията.....	9
III. Кратко изложение на съдържанието на дисертацията	13
§ 1. Увод.....	13
§ 2. Глава първа	13
§ 3. Глава втора.....	16
§ 4. Глава трета	23
§ 5. Заключение	28
IV. Основни научни и научно-приложими приноси на дисертацията.....	29
V. Списък на публикациите по темата на дисертацията.....	33

I. Обща характеристика на дисертацията

§ 1. Актуалност и практическо приложение на изследването

С развитието на пазарната икономика в България значително нараснаха търговскоправните отношения между правните субекти. След приемането на Търговския закон през 1991 г. дружеството с ограничена отговорност постепенно се утвърди като най-предпочитана правна форма за извършване на търговска дейност у нас. С учредяването на все повече дружества с ограничена отговорност се увеличиха и членствените правоотношения между съдружниците и дружеството. Затова е потребно да се извърши подробно изследване на въпросите на членственото правоотношение в ООД. Един от тези въпроси, които следва да бъдат обстойно анализирани, е правото за едностранно прекратяване на членството в ООД по реда на чл. 125, ал. 2 ТЗ (право на напускане от ООД). Това право е от съществено значение спрямо членственото правоотношение, тъй като то урежда възможност за съдружника едностранно да прекрати членството си в дружеството, в резултат на което възникват множество и сложни по своя характер правни последици, касаещи както напусналия съдружник, така и дружеството, а също и трети лица спрямо напусналия съдружник и дружеството като страни по прекратеното членствено правоотношение. Именно тези въпроси се разглеждат в дисертационния труд.

Правото на напускане не е било обект на монографично изследване до този момент. Неговата същност, упражняване и правни последици са били обект на изследване единствено в общите курсове по търговско право и известен брой научни статии по темата, които са издадени в периодичните издания. Анализът обаче е твърде общ и не дава отговори на голяма част теоретичните и практически въпроси, които правото на напускане поражда. Поради по-общия характер на изследването на тези въпроси в наличните доктринални източници, голяма част от правните проблеми остават или не напълно изяснени, или разрешени с противоречиви становища.

Същевременно, от приемането на Търговския закон до настоящия момент съдебната практика е създавала значително количество практически въпроси по отношение на същността, упражняването и последиците на правото на напускане по чл. 125, ал. 2 ТЗ. Голяма част от тези въпроси също са разрешени противоречиво от съдилищата. Тук може

да се дадат множество примери – като се започне от противоречивото разрешение на въпроса относно правното действие на правото на напускане, преминае се през тълкуването на съда относно характера на нормите по чл. 125, ал. 2 ТЗ и чл. 125, ал. 3 ТЗ и възможностите за уговорки в отклонение на техните предписания и се стигне до Тълкувателно решение № 1 от 31.05.2023 г. по т.д. № 1 ОСТК на ВКС, с което се даде разрешение на противоречивия въпрос за процесуалната легитимация на напусналия съдружник от ООД по реда на чл. 125, ал. 2 ТЗ да иска заличаването му от ТРРЮЛНЦ.

Съществуването на неизследвани въпроси и противоречиво разрешени проблеми от правната доктрина, наравно със значителното количество практически въпроси, породени от съдебната практика, обуславя извършването на подробен и цялостен анализ на правото на напускане. В рамките на това изследване чрез прилагането на комплексен научен подход може да се потърси отговор на поставените въпроси от доктрината и практиката. По този начин достигнатите разрешения от изследването могат да бъдат от полза както на практикуващите юристи, така и на тези, които се занимават с проблемите на правната теория.

§ 2. Предмет и задачи на изследването

Предметът на дисертационния труд е правото на напускане от ООД – неговата същност, упражняване и правни последици. Изследването обхваща всички основни проблеми, свързани с темата. В хронологичен ред се поставят въпросите за зараждането (генезисът), същността и понятието за правото на напускане, последвани от проблемите на неговото упражняване, разгледани според различни критерии, и завършващи с правните последици, които възникват в резултат на упражненото право на напускане.

Като съществен въпрос следва да бъде открит въпросът за понятието и правната същност на правото на напускане. На него е посветена първа глава на изследването. Чрез възприетият комплексен подход анализът на понятието за правото на напускане започва с неговото историческо развитие, преминава през сравнителноправен анализ и достига до същинския анализ на понятието за правото на напускане, където се очертават неговия фактически състав на упражняване и правна същност. За да се постигне поставената задача за цялостен анализ на това понятие, са разгледани също и неговите функции и отграничаване от сходни права, уредени от българското право.

Друг съществен въпрос, който следва да бъде посочен, е извършването на цялостен анализ на правните последици на упражненото право на напускане. За първи път последиците от прекратяване на членството в ООД са разгледани изцяло през призмата на възникването им в резултат на упражнено право на напускане. Тук анализът започва със систематизиране на последиците като съвкупност съобразно различни критерии и се развива в разглеждането на всяка една последица поотделно, където е направен опит да се даде отговор на въпросите, които съответната последица е породила у правната доктрина и съдебната практика. Като част от анализа се разглежда и въпросът за правния характер на нормата по чл. 125, ал. 3 ТЗ и възможностите за уговорки в отклонение на нейните предписания – въпрос, който не е напълно изяснен както от правната доктрина, така и от съдебната практика. В рамките на дисертационния труд се аргументира възможността за разрешаване по законодателен път на проблемите, които този въпрос поражда.

В рамките на изследването не е направен цялостен анализ на понятието за дружествен дял в ООД, доколкото това е нецелесъобразно с оглед предмета на изследване. Въпреки това този въпрос е засегнат частично поради неговото значение за изясняване на правната същност и характер на правото на напускане от ООД.

Основната задача на дисертационния труд е да бъде извършен цялостен анализ на правото на напускане – неговата правна същност, упражняване и последици. За целта в рамките на изследването са поставени следните допълнителни задачи:

1. Проследяване на зараждането на правото на напускане в исторически план чрез анализирането на правната уредба на права за едностранно прекратяване на членство в търговско дружество и кооперация преди приемането на действащия Търговски закон.

2. Извършването на широк сравнителноправен анализ на правото на напускане в законодателствата на чужди правни системи, сред които Германия, Австрия, Франция, Италия, Швейцария, Русия, Турция, Великобритания и САЩ, а също така и в източниците на правото на Европейския съюз.

3. Очертаване на същността и фактическия състав на правото на напускане, в рамките на което да се изложат различните становища в доктрината и съдебната практика, като аргументира позицията, която е възприета в дисертационния труд.

4. Дефиниране на функциите на правото на напускане като субективно потестативно право в полза на съдружник в ООД;

5. Анализирание на характера на нормата по чл. 125, ал. 2 ТЗ и възможността за сключване на уговорки в отклонение на нейните предписания с цел извеждането на критерий, обуславящ недействителност на отделните уговорки;

6. Цялостно и подробно отграничаване на правото на напускане от сходни права за едностранно прекратяване на членствено или управителско отношение по Търговския закон и други закони съгласно действащото българско право.

7. Поставяне на проблемите и анализирание на особеностите, които се пораждат при упражняване на правото на напускане от различни правни субекти с цел да се даде разрешение на отделните теоретични или практически въпроси, които се пораждат.

8. Задълбочено и подробно изследване на специалните хипотези на упражняване на правото на напускане, в това число упражняване на правото на напускане само за част от притежавания от съдружника дружествен дял, в случай на неизпълнение на задължение по членственото правоотношение, при запориран или заложен дружествен дял, в рамките на производство по несъстоятелност или ликвидация и чрез връчване на предизвестие за напускане „сам на себе си“.

9. Цялостен анализ на последиците от отправеното предизвестие за напускане и възможните действия пред напускащия съдружник и дружеството, в рамките на който да се изследва както проблемът за оттегляне на предизвестие, така и средствата за защита на напускащия съдружник срещу дружеството и третите лица.

10. Систематизиране на правните последици, възникващи вследствие на валидно упражненото право на напускане съобразно различни критерии.

11. Подробен анализ на всяка една от правните последици на правото на напускане поотделно, в рамките на който да се даде разрешение на противоречивите практически и теоретични въпроси.

12. Задълбочено изследване на различните възможности пред общото събрание на съдружниците в ООД при вземане на решение относно съдбата на освободения дял в капитала вследствие на валидно упражненото право на напускане.

13. Подробно изследване на въпросите относно възникването и изплащането на вземането за равностойността на дружествения дял на напусналия съдружник съгласно чл. 125, ал. 3 ТЗ.

14. Изследване на въпроса за правния характер на нормата по чл. 125, ал. 3 ТЗ и проблемите на уговорките в отклонение на предписанията ѝ с цел да се изведе критерий, въз основа на който определени уговорки да бъдат квалифицирани като недействителни.

15. Разглеждане на въпросите на заличаването на напусналия съдружник от ТРРЮЛНЦ като последица от напускането и предоставяне на възможност за разрешението на тези въпроси по законодателен ред.

16. Изготвяне на относими предложения *de lege ferenda* въз основа на изводите и констатациите, направени в резултат на научното изследване.

§ 3. Цел и методи на изследването

Целта на изследването е да се извърши всеобхватен анализ на правото на напускане от ООД съгласно чл. 125, ал. 2 ТЗ – неговия генезис, дефиниция, функции и сходства с други права в действащото българско право, както и изследване на особеностите, възникващи във връзка с упражняването на това право, а също и правните последици, които произтичат в резултат на упражняване на правото. В рамките на изследването се цели да бъде дадено разрешение на неизяснените и противоречиви въпроси в правната доктрина и съдебната практика.

Основните научни методи, които са използвани за постигането на очертаната цел на дисертационния труд, са историческият, сравнителноправният и правно-догматичният метод.

При използването на историческия метод е направено проследяване на зараждането на правото на напускане в българската правна система от момента на възстановяването на българската държава до изричната правна уредба в действащия Търговски закон. Чрез прилагането на този метод се дава отговор на въпроса от кой момент е възникнала правната уредба на правото на напускане и може ли нейният генезис да бъде потърсен в други нормативни актове, които понастоящем не са действащи.

Посредством използването на сравнителноправния метод е направен анализ на правната уредба на чуждестранни държави, уреждаща идентични или аналогични права за едностранно прекратяване на членство в дружеството в ограничена отговорност от страна на съдружник. По този начин са очертани съответните сходства и разлики, а там, където е

сметнато за удобно, е направено предложение за усъвършенстване на българската правна уредба чрез заимстване на идеи и правила от чуждестранните правни системи.

В дисертационния труд е широко използван и правно-догматичният метод на научно изследване. Чрез неговото приложение са поставени и анализирани различните становища в правната доктрина и съдебната практика относно проблемите, предмет на дисертационния труд. По този начин чрез научно-догматичен анализ на тези становища се прави опит за даване на разрешение на поставените въпроси относно тълкуването и прилагането на нормите, уреждащи правото на напускане и неговите правни последици.

Не на последно място, в дисертацията се използва също и общоприложимите логически методи, сред които логическа индукция, дедукция, анализ, синтез и сравнение.

§ 4. Обем и структура на изследването

Дисертационният труд е с обем от общо 270 страници (*Times New Roman, 12, 1.5*), от които основният текст включва 247 страници. Направени са 480 бележки под линия, като са цитирани общо 126 доктринални източници, от които 117 български и 9 чуждестранни. Дисертацията е разделена на три глави, предхождани от увод и завършващи със заключение. Към дисертацията са приложени съдържание, списъци на използваните съкращения и доктринални източници, както и обобщение на направените в изложението предложения *de lege ferenda*.

Обект на изследване в първа глава на дисертационния труд е правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ, разгледано в неговата статика. Там е мястото, където се анализира въпросът за понятието и правната същност на правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ. Това става чрез разглеждането на въпросите за историческото развитие на това право и подобните нему права в България, а също и особеностите му в сравнителноправен аспект. Разгледани са както историческото развитие на института от възстановяването на българската държава до приемането на действащия ТЗ, така и правната уредба на идентични или аналогични права съгласно правните системи на държави от континенталния и англосаксонския правен кръг – Германия, Австрия, Франция, Италия, Швейцария, Русия, Турция, Великобритания и САЩ. Основният фокус е поставен върху същността на правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ чрез посочване на различните мнения в доктрината и анализ на аргументите за или против тяхната правилност. Разгледан е и фактическият състав на правото с оглед най-пълно

очертване на неговата правна същност, като, разбира се, се отдели и нужното внимание на неговото значение и функции. Накрая, с цел най-пълно очертаване на понятието за правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ, е направен анализ на неговите особености чрез отграничаването му от сходни права съгласно действащото право.

Втора глава разглежда правото на напускане в неговата динамика, изразяваща се в упражняването на това право. Преди същинския анализ на упражняването на правото на напускане и отделните хипотези на упражняване, в глава втора най-напред са изследвани способите за придобиване на участие в ООД и особеностите на различните видове съдружници. От тази отправна точка, анализът се разгръща в изследване на въпросите на упражняване на правото на напускане според особеностите на различните субекти, носители на това право. Като следващ етап от изследването са разгледани специални хипотези на упражняване на правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ, които имат значително практическо значение. Разгледани са също и последиците на отправеното предизвестие за напускане и възможните действия пред напускащия съдружник и ООД по време на изтичане на срока на предизвестieto, като се завърши с анализ на способите за защита в полза на напускащия съдружник.

В глава трета изследването се фокусира върху правните последици, които правото на напускане поражда. Анализът на последиците започва с опит за тяхното систематизиране въз основа на различни критерии. След систематизирането на последиците се пристъпва към тяхното индивидуално изследване. Тук възприетият подход е хронологичен, като последиците от упражненото право на напускане са изследвани в тяхното проявление по хронологичен ред, като се започне от момента на прекратяване на членството в ООД и се достигне до изплащането на дела на напусналия съдружник и заличаването му от ТРРЮЛНЦ. Като част от анализа е изследван също и въпросът за правния характер на нормата по чл. 125, ал. 3 ТЗ и възможност за уговаряне на нещо различно от нейните предписания, включително уговарянето на пазарна, а не балансова стойност, на дружествения дял, който подлежи на изплащане на напусналия съдружник. Там, където е сметнато за възможно и необходимо, са направени съответните предложения *de lege ferenda*, чрез които се цели усъвършенстване на уредбата и преодоляване на противоречията в теорията и практиката относно последиците на упражненото право на напускане.

II. Съдържание на дисертацията

Използвани съкращения.....	1
Увод.....	6
Глава I. Понятие и правна същност на правото на напускане от ООД.....	9
§ 1. Терминологични бележки	9
1.1. Право на напускане от ООД.....	9
1.2. Членство и членствено правоотношение в ООД.....	10
1.3. Дружествен дял.....	12
§ 2. Историческо развитие на правото на напускане от ООД в България.....	13
2.1. Периодът от 3 март 1878 г. до 28 септември 1951 г.	14
2.2. Периодът от 28 септември 1951 г. до 1 юли 1991 г.	20
§ 3. Право на напускане от ООД в чуждите правни системи	22
3.1. Право на напускане от ООД според законодателствата на Германия и Австрия ...	22
3.2. Право на напускане от ООД според законодателствата на Франция, Италия и Швейцария	27
3.3. Право на напускане от ООД според законодателството на Русия	31
3.4. Право на напускане от ООД според законодателството на Турция	33
3.5. Право на напускане от ООД според законодателството на Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия и САЩ	35
§ 4. Право на напускане в източниците на правото на ЕС	39
4.1. Право на напускане от ЕОИИ	40
4.2. Право на напускане от SCE	42
§ 5. Същност и фактически състав на упражняване на правото на напускане	45
5.1. Същност на правото на напускане	45
5.2. Фактически състав на упражняване на правото на напускане	52
5.3. Определение за право на напускане	56
§ 6. Значение и функции на правото на напускане от ООД	56

§ 7. Характер на нормата по чл. 125, ал. 2 ТЗ.....	61
7.1. Становища в доктрината и съдебната практика	61
7.2. Уговорки в отклонение от чл. 125, ал. 2 ТЗ	63
§ 8. Отграничаване от сходни права	70
8.1. Отграничаване от правото на напускане по чл. 134, ал. 2 ТЗ	71
8.2. Отграничаване на правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ от правото на напускане по чл. 263с ТЗ	74
8.3. Отграничаване от правото по чл. 94 ТЗ	80
8.4. Отграничаване от правото по чл. 260м, ал. 1, т. 5 ТЗ	87
8.5. Отграничаване от правата по чл. 141, ал. 5 ТЗ и чл. 233, ал. 5 ТЗ	90
8.6. Отграничаване от правото по чл. 68, ал. 1, т. 6 ЗАДВ	94
8.7. Отграничаване от правото по чл. 12, ал. 3 ЗК	98
8.8. Отграничаване от правото по чл. 363, б. „г“ ЗЗД	101
8.9. Отграничаване от правото по чл. 517, ал. 3 ГПК	105
Глава II. Упражняване на правото на напускане от ООД	112
§ 1. Носител на правото на напускане	112
1.1. Видове съдружници в ООД	112
1.2. Придобиване на качеството съдружник	114
§ 2. Видове упражняване на правото на напускане според субекта	116
2.1. Упражняване на правото на напускане от страна на физическо лице	116
2.2. Упражняване на правото на напускане от страна на юридическо лице	122
2.3. Упражняване на право на напускане от държавата и общината	134
2.4. Упражняване на право на напускане от пълномощник	140
2.5. Упражняване на право на напускане при съпритежание на дружествен дял	143
2.6. Упражняване на право на напускане от страна на едноличен собственик на капитала на ЕООД	147
2.7. Едновременно упражняване на право на напускане от страна на няколко съдружници в ООД	150
§ 3. Специални хипотези на упражняване на право на напускане	152
3.1. Упражняване на право на напускане за част от дружествения дял	152

3.2. Упражняване на правото на напускане при неизпълнение на задължението за вноса в капитала на ООД	154
3.3. Упражняване на правото на напускане при неизпълнение на задължението за допълнителна парична вноса	158
3.4. Упражняване на право на напускане в срочно ООД	159
3.5. Упражняване на право на напускане при запориран дружествен дял	160
3.6. Упражняване на право на напускане при заложен дружествен дял	163
3.8. Упражняване на право на напускане в производство по ликвидация	166
3.9. Упражняване на право на напускане в производство по несъстоятелност	170
3.10. Връчване на предизвестие за напускане „сам на себе си“	173
§ 4. Последици на отправеното предизвестие за напускане и възможни действия на напускащия съдружник и ООД	175
4.1. Последици на отправеното предизвестие по чл. 125, ал. 2 ТЗ	175
4.2. Оттегляне на предизвестие	177
4.3. Прекратяване на членственото правоотношение по взаимно съгласие	181
4.4. Изключване на напускащия съдружник от ООД	183
4.5. Защита на напускащия съдружник срещу ООД и останалите съдружници	185
Глава III. Правни последици от правото на напускане от ООД	188
§ 1. Видове правни последици	188
§ 2. Прекратяване на членственото правоотношение	190
§ 3. Задължение за свикване на ОСС	193
§ 4. Решение относно дела в капитала на напусналия съдружник и изменение на дружествения договор	196
4.1. Поемане на дела	197
4.2. Намаляване на капитала	202
4.3. Решение за изменение на дружествения договор	204
§ 5. Задължение за промяна на фирмата на ООД	205
§ 6. Вземане за равностойността на дружествения дял съгласно чл. 125, ал. 3 ТЗ	208
6.1. Изчисляване на стойността на вземането по чл. 125, ал. 3 ТЗ	210

6.2. Същност и характер на вземането по чл. 125, ал. 3 ТЗ	216
6.3. Погасяване на вземането по чл. 125, ал. 3 ТЗ	217
6.4. Съдебен иск по чл. 125, ал. 3 ТЗ	218
§ 7. Правен характер на нормата по чл. 125, ал. 3 ТЗ	219
7.1. Становища в доктрината и съдебната практика	220
7.2. Уговорки в отклонение на чл. 125, ал. 3 ТЗ	222
7.2.2. Уговорки относно различен начин за определяне на стойността на дружествения дял	224
§ 8. Други последици	231
§ 9. Задължение за вписване на промяна в обстоятелствата и обявяване на нов дружествен договор в ТРРЮЛНЦ.....	231
9.1. Зачиване на напусналия съдружник от ТРРЮЛНЦ	233
9.2. Зачиване на напусналия съдружник от ТРРЮЛНЦ при бездействие на органите на ООД	234
§ 10. Данъчноправни последици при изплащане равностойността на дружествения дял по чл. 125, ал. 3 ТЗ	240
Заключение	243
Предложения de lege ferenda	247
Използвана литература	253

III. Кратко изложение на съдържанието на дисертацията

§ 1. Увод

Уводът на дисертацията поставя актуалността на въпросите на правото на напускане от ООД и обуславя необходимостта от тяхното задълбочено изследване. Определят се средствата, чрез които анализът ще бъде осъществен и се отграничават въпросите, които няма да бъдат засегнати в изложението. Прави се кратък преглед на съдържанието на всяка глава от дисертационния труд, който след незначителни корекции е поместен също и в раздел I, пар. 4 на настоящия автореферат.

§ 2. Глава първа

Глава първа е озаглавена *„Понятие и правна същност на правото на напускане от ООД“*. Тя представлява цялостен анализ на понятието, същността и характеристиките на правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ.

Глава първа започва с терминологични бележки, в които се очертава предметът на изследване на дисертационния труд. Направено е терминологично уточнение защо термина „право на напускане“ е най-подходящ да бъде използван по отношение на правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ. Разгледани са различните становища относно понятието за членство, членствено правоотношение и дружествен дял в ООД, като е посочено, че в дисертацията понятията за членство и членствено правоотношение ще бъдат разгледани като синоними, а що се касае за понятието за дружествен дял, то това понятие ще се разглежда в неговото широко значение, т.е. дружествения дял разгледан като членство, участие в ООД.

След направените терминологични уточнения глава първа на дисертационния труд продължава с извършването на преглед на историческото развитие на правото на напускане от ООД в България. По този начин се цели да бъде проследено как се е развивала българската правна система и на кой етап от историческото ѝ развитие се е появила концепцията за предоставяне на едностранна правна възможност за прекратяване на членство в търговско дружество, за да се достигне до действащата правна уредба на правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ. Анализът е систематизиран на два периода на изследване – първи период, обхващащ времето от възстановяването на българската държавност на 3 март 1878

г. до отмяна на търговското право в България с Указ от 28 септември 1951 г. и втори период, който включва времето от 28 септември 1951 г. до влизането в сила на Търговския закон на 1 юли 1991 г. По време на първия изследван исторически период е установено, че макар и да не е съдържала изрична правна уредба на правото на напускане от ООД, българската правна система е познавала аналогични права за едностранно прекратяване на членство в кооперация. Освен това, българската доктрина от посочения период е допускала да се изведе по тълкувателен път такова право в полза на съдружник в събирателно дружество. Що се касае до втория исторически период, който е разгледан в дисертацията, то по времето му не може да става дума за съществуване на уредба на право на напускане от ООД, тъй като по това време търговското право е било изцяло суспендирано. Въпреки това, с приемането на Указ № 56 за стопанската дейност в края на изследвания период се предоставя изрична правна уредба на т.нар. „фирми на граждани“, които по същество са сходни с класическите търговски дружества. По този начин по силата на изричната разпоредба на чл. 61, ал. 3 от Указ № 56 за стопанската дейност действащото право към онзи момент е предвидило уреждането на изрично право на едностранно прекратяване на членството във фирма с предизвестие от страна на съдружника в нея.

По-нататък в глава първа се преминава към извършването на сравнителноправен анализ. Тук предмет на изследване са аналогичните права за напускане на съдружник в дружество с ограничена отговорност съгласно правните системи на Германия, Австрия, Франция, Италия, Швейцария, Русия, Турция, Великобритания и САЩ. Целта е да се даде разрешение на въпроса дали други правни системи уреждат права за едностранно прекратяване на членство, подобно на българската правна система, и какви са особеностите в правната уредба на тези права спрямо правото на напускане от българско ООД. Всяко едно от правата в правните системи на гореописаните държави се анализира поотделно, като по време на анализа са отграничени приликите и разликите с правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ.

Сетне, сравнителноправният анализ е допълнен с анализ на аналогични права на правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ, които се уреждат от източниците на правото на Европейския съюз. Като предмет на изследване са определени правото за едностранно прекратяване на членството в Европейско обединение на икономически интереси (ЕОИИ) и европейско кооперативно дружество (SCE). И тук, подобно на анализа на правата по чуждестранните

правни системи, е направено сравнение на сходствата и разликите в уредбата на правата за едностранно прекратяване на членството в ЕОИИ и SCE и правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ за едностранно прекратяване на членството в ООД.

След завършването на историческия и сравнителноправния анализ се пристъпва към същинския анализ на правото на напускане от ООД. Тук, най-напред, се започва с изследване на същността на правото на напускане, където чрез прилагането на правно-догматичен подход са изложени различните становища за същността на правото на напускане и аргументите в тяхна подкрепа. Направен е опит тези становища да бъдат систематизирани на три основни групи – (i) такива, според които *de lege lata* не съществува право на напускане, (ii) такива, според които правото на напускане не може да се схваща като субективно право, а единствено като правна възможност и (iii) такива, според които правото на напускане представлява субективно потестативно право. В дисертационният труд е възприета тезата, че по своята същност правото на напускане представлява субективно потестативно право на неговия титуляр едностранно да прекрати своето членство в дружество с ограничена отговорност. В подкрепа на тази теза са представени съответните аргументи, които се извличат от правната уредба и характеристиките на правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ, като същевременно е направен опит за оборване на аргументите на застъпниците на другите групи становища относно същността на правото на напускане от ООД. По-нататък, изследването продължава с цялостен анализ на фактическия състав на упражняване на правото на напускане. Тук отново чрез приложението на правно-догматичният подход са изложени различните становища в доктрината и съдебната практика. Въз основа на това е възприета тезата за двueleментния фактически състав на упражняване на правото на напускане, който включва (i) получено от дружеството предизвестие за напускане и (ii) изтичането на предвидения в закона или дружествения договор срок. Като част анализа са разгледани и двата елемента на фактическия състав на правото на напускане поотделно с цел по този начин да се навлезе в още по-голяма степен на конкретика. Вследствие на очертаването на правната същност и фактически състав на упражняване на правото на напускане е направен опит за неговото дефиниране. Изведени са две дефиниции – подробна, която съдържа всички признаци на правото на напускане и кратка, която съдържа само основните признаци.

По-нататък изследването се разгръща в анализ на функциите на правото на напускане от ООД. Тук правото на напускане се разглежда като проявление на принципа за автономия на волята в частното право. Същевременно, застъпена е тезата, че правото на напускане може да се разгледа също и като продължение на конституционните принципи на свободна стопанска инициатива и свобода на сдружаването. Освен това, тук се аргументира и позицията, че правото на напускане може да се разгледа също като средство за баланс на интересите на неговия титуляр – напускащия съдружник, ООД и третите лица.

След анализа на функциите на правото на напускане е направено изследване на характера на нормата по чл. 125, ал. 2 ТЗ. В рамките на анализа са разгледани подробно различните становища в правната доктрина и съдебната практика относно характера на нормата и възможността за уговорки в отклонение от нейните предписания. Систематизирани са различните видове допустими уговорки, след което са разгледани поотделно. В резултат на анализа е изведен критерий, въз основа на който дадена уговорка следва да се квалифицира като недействителна.

Като последна стъпка от анализа на понятието за правото на напускане и с цел то да бъде очертано най-пълно е направено отграничаване на правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ от сходни нему права по българското право. Тук чрез логическия метод на сравнение са разгледани следните права: (i) правото на напускане по чл. 134, ал. 2 ТЗ, (ii) правото на напускане по чл. 263с ТЗ, (iii) правото по чл. 94 ТЗ, (iv) правото по чл. 260м, ал. 1, т. 5 ТЗ, (v) правата по чл. 141, ал. 5 ТЗ и чл. 233, ал. 5, (vi) правото по чл. 68, ал. 1, т. 6 ЗАдв, (vii) правото по чл. 12, ал. 3 ЗК, (viii) правото по чл. 363, б. „г“ ЗЗД и (ix) правото по чл. 517, ал. 3 ГПК. Като критерии за сравнение са избрани следните признаци – (1) същност на правото, (2) титуляр на правото, (3) фактически състав на упражняване, (4) ред за упражняване, (5) правни последици, които възникват в резултат на упражняване на правото.

§ 3. Глава втора

Глава втора е озаглавена „*упражняване на правото на напускане от ООД*“. Тя включва цялостен анализ на въпросите на упражняването на правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ.

Анализът започва с дефиниране на носителя на правото на напускане от ООД, а именно съдружник в дружество с ограничена отговорност. От тази отправна точка, изследването се разгръща в анализ на различните видове лица които могат да придобият

участие в ООД, респ. да бъдат носители на правото на напускане от ООД. Анализирани са обстояйно и способите за придобиване на участие в ООД, тъй като придобиването на такова участие е една от предпоставките за възникването на правото на напускане. В рамките на този анализ са разграничени хипотезите на оригинерно и деривативно придобиване на участие в дружеството, като е направен извод, че за да се упражни валидно правото на напускане, качеството на съдружник трябва да бъде налице по време на реализацията на целия фактически състав на упражняване на правото на напускане.

Като следващ етап от анализа в глава втора е направено систематизиране на различните хипотези на упражняване на правото на напускане от ООД. Като основен критерий за разграничаване на различните хипотези е заложен носителят на правото на напускане. По този начин различните хипотези на упражняване на правото, респ. съществуващите особености, са разгледани според титуляря на правото на напускане. Когато се касае за физическо лице съдружник, тогава правото на напускане се обуславя от наличието на две предпоставки – една положителна и една отрицателна. Положителната предпоставка се изразява в това физическото лице да е дееспособно, докато отрицателната предпоставка се изразява в обстоятелството лицето да не бъде поставено под пълно запрещение. От тази позиция, в дисертацията се достига до извода, че законът не предвижда изрична забрана за участие в ООД на непълнолетно или поставено под ограничено запрещение физическо лице. С оглед на това, е изведено, че такова лице може да бъде и титуляр на правото на напускане от ООД, като са посочени особеностите на упражняване на правото в тази хипотеза.

По-сетне, анализът се разгръща спрямо хипотезата на упражняване на правото на напускане от страна на юридическо лице. Тъй като българското право познава множество различни юридически лица, тук упражняването на правото от дадено юридическо лице е направено поотделно, доколкото всяко отделно юридическо лице разкрива характерни за него правни особености.

Най-напред е анализирана хипотезата на упражняване на правото на напускане в ООД от страна на търговско дружество и кооперация. Тук са разгледани особеностите на всяко едно от уредените търговски дружества при упражняване на правото на напускане от ООД, като се набляга както върху волеобразуването на съответното дружество за осъществяване на напускането по реда на чл. 125, ал. 2 ТЗ, така и на самото реализиране на

фактическия състав на упражняване на правото на напускане. По отношение на дружеството с ограничена отговорност се застъпва тезата, че отправянето на предизвестие за напускане следва да бъде предхождано от решение за прекратяване на участието, взето от общото събрание на съдружниците в дружеството съгласно чл. 137, ал. 1, т. 6 ТЗ, макар и липсата на такова решение по начало да не влияе върху валидността на упражняване на правото на напускане по чл. 125, ал. 2 ТЗ. Същият извод се поддържа и в хипотезата, когато уставът на АД е определил компетентност на общото събрание на акционерите да решават въпросите относно придобиването и прекратяването на участието на дружеството в други търговски дружества, а също и спрямо кооперацията, където чл. 15, ал. 4, т. 7 ЗК урежда изрична компетентност на общото събрание на кооперацията да решава въпросите относно прекратяване на участието на кооперацията в търговско дружество.

На следващо място, на подробен анализ е положена и хипотезата на упражняване на правото на напускане от страна на юридическо лице с нестопанска цел. В рамките на този анализ е изследван и въпросът дали и при какви условия юридическо лице с нестопанска цел може да бъде съдружник в ООД, респ. титуляр на правото на напускане. *Per argumentum a fortiori* се възприема тезата, че юридическо лице с нестопанска цел може да бъде съдружник в ООД, като извършва търговска дейност при съблюдаване на изискванията на чл. 3, ал. 3 – 6 ЗЮЛНЦ опосредствано, чрез участието си в ООД. Що се касае до упражняването на правото на напускане от юридическо лице с нестопанска цел, то в дисертацията се възприема тезата, че когато се касае за сдружение, текстът на чл. 25, ал. 1 т. 6 ЗЮЛНЦ следва да се тълкува разширително като приложим както по отношение на придобиването на членство в организация, така и по отношение на прекратяването на такова членство. С оглед на това, подобно на ООД и кооперация, и тук следва да бъде налице решение на общото събрание на сдружението за прекратяване на участието в ООД по реда на чл. 125, ал. 2 ТЗ. Въпреки това обаче ако предизвестие по чл. 125, ал. 2 ТЗ бъде отправено, без преди това да е било взето такова решение, членството в ООД ще бъде прекратено с изтичането на срока на предизвестие, независимо от липсата на решение по чл. 25, ал. 1, т. 6 ЗЮЛНЦ.

Сетне, изследването се разпростира върху анализа на хипотезата на упражняване на правото на напускане от страна на държавата и общината. Анализирани са различните способности за участие на държавата в дружество с ограничена отговорност по реда на Закона

за публичните предприятия и Закона за концесиите. В рамките на анализа са посочени особеностите на упражняването на правото на напускане от държавата посредством компетентните за това държавни органи. Разгледани са също и компетентността при волеобразуването и волеизявяването досежно упражняването на правото на напускане, когато негов титуляр е община. Тук се достига до извода, че трябва да се подход казуистично, доколкото чл. 51а, ал. 4 ЗОС определя, че реда и условията за упражняване на членствените права на общината в търговски дружества се определя в наредба на общинския съвет, поради което по начало правилата на тази наредба могат да бъдат различни за всяка община.

По-нататък се разглеждат хипотезите на упражняване на правото на напускане от пълномощник и при съпритежаване на дружествен дял. Що се касае до първата посочена хипотеза, то в дисертацията се прави извод, че законът не дава директен отговор, но такъв може да бъде открит при тълкуването на относимите законови разпоредби. Възприема се комплексен подход, в който накратко се анализират отделни хипотези на упражняване на правото на напускане чрез пълномощник. В резултат на това се достига до извода, че когато се касае за упражняване на правото от търговско дружество, то упражняването на правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ от пълномощник ще бъде напълно валидно. Когато обаче се касае за упражняване на правото от страна на друго юридическо лице, то трябва да се съблюдават съответните правила за това юридическо лице, доколкото те са специални спрямо общите правила на Търговския закон. При липса на изрична уредба на тази хипотеза, хипотезата на упражняване на правото на напускане от страна на друго юридическо лице по силата на доброволно представителство следва да се приравни на хипотезата на упражняване на правото на напускане от страна на пълномощник на съдружник, който е търговско дружество. Що се касае до хипотезата на упражняване на правото на напускане при съпритежаване на дружествен дял, то се възприема тезата, че за валидното упражняване на правото е необходимо съвместно волеизявление на съпритежателите на дела. Тази теза се аргументира както с изискването на закона съгласно разпоредбата на чл. 132 ТЗ, така и с правилата на формалната логика, според които да се възприеме обратната теза би означавало да се допусне, че със самостоятелно изявление един от съдружниците-съпритежатели би могъл да прекрати част от съвместно притежаването членство в ООД, каквато власт законът не предоставя.

Накрая на анализа на упражняване на правото на напускане според неговия титуляр се разглеждат хипотезите на упражняване на правото от едноличен собственик на капитала в ЕООД и едновременно от страна на няколко съдружници в ООД. По отношение на първата хипотеза по тълкувателен път се извежда, че едноличният собственик на капитала в ООД не е титуляр на правото на напускане по чл. 125, ал. 2 ТЗ. Относно втората анализирана хипотеза се възприема, че подобна хипотеза е трудно осъществима на практика, предвид особеностите на фактическия състав на упражняване на правото на напускане. Въпреки това, ако тя се случи и по време на изтичането на срока на предизвестиято съдружниците не вземат решение за прекратяване на дружеството, ще бъде налице дружество без членствен субстрат, което обуславя недействителност на дружеството съгласно чл. 70, ал. 1, т. 7 ТЗ.

След анализа на упражняването на правото на напускане съобразно неговия титуляр са разгледани специални хипотези на упражняване на правото на напускане. Първата от тези хипотези е упражняването на право на напускане за част от дружествения дял. Там е мястото, където се обсъжда въпросът дали съдружник в ООД може да придобива повече от един дружествен дял, респ. дали такъв съдружник може да упражни право на напускане само за част от притежавания от него дружествен дял. Възприема се становището, че един съдружник може да притежава само един дружествен дял, поради което упражняването на правото на напускане само за част от дружествения дял на напусналия съдружник е недопустимо.

Разгледани са също и хипотезите на упражняване на правото на напускане при неизпълнение на задълженията за капиталова вноска и за допълнителна парична вноска. И при двете хипотези се достига до извода, че правото на напускане може да бъде валидно упражнено, независимо от обстоятелството, че е налице неизпълнение на задължението за капиталова или допълнителна парична вноска. Въпреки това обаче дружеството разполага с правото да изключи напускащия съдружник по време на реализирането на фактическия състав на упражняване на правото на напускане.

По-нататък са разгледани хипотезите за упражняването на право на напускане при запориран или заложен дружествен дял. Тук се възприема тезата, че наложеният заповор, респ. залог на дружествен дял не възпрепятства упражняването на правото на напускане от ООД. Все пак, в случай на упражняване на правото на напускане в хипотезата на запориран

или заложен дружествен дял ще намери приложение новелата на чл. 73в, според която, преди да изплати вземането на съдружника по чл. 125, ал. 3 ТЗ, дружеството следва да уведоми неговия кредитор, който, от своя страна, разполага с едномесечен срок да се противопостави на плащането. В случай на противопоставяне дължимата сума следва да се внесе в банка за обезпечение на кредитора.

По-сетне се разглеждат хипотезите на упражняването на правото на напускане в производство по ликвидация и несъстоятелност. И при двете хипотези се аргументира позицията, че упражняването на правото на напускане е валидно и може да доведе до прекратяване на участието в ООД. Налице са обаче специфични последици, които се обуславят от характера на двете производства за прекратяване на дружеството. По отношение на ликвидацията се възприема тезата, че макар и членственото правоотношение да бъде валидно прекратено по реда на чл. 125, ал. 2 ТЗ, то вземането на напусналия съдружник, изчислено по реда на чл. 125, ал. 3 ТЗ, може да се изплати единствено при условията на чл. 268, ал. 2 ТЗ. Ако тези условия не са налице, то тогава вземането следва да бъде изплатено едва при разпределяне на остатъка от имуществото на ООД. Що се касае до производството по несъстоятелност, то правото на напускане също може да бъде валидно упражнено и това да доведе до прекратяване на членството в ООД. Въпреки това, ако се стигне до тази хипотеза и чистата стойност на имуществото на дружеството е положителна величина, което обуславя възникване на вземане по чл. 125, ал. 3 ТЗ за напусналия съдружник, то това вземане не може да бъде погасено в рамките на несъстоятелността, доколкото попада под ограниченията на чл. 646 и 647 ТЗ. Поради това се възприема тезата, че напусналият съдружник, бидейки обикновен кредитор на ООД, ще получи удовлетворяване на вземането си при извършване на разпределението на осребреното имущество на дружеството при съблюдаване на реда на вземанията по чл. 722, ал. 1 ТЗ.

Накрая, описаната до тук част от глава втора завършва с анализа на практически интересния въпрос за упражняване на правото на напускане чрез връчване на предизвестие „сам на себе си“. Възприема се изводът, че в тази хипотеза упражняването на правото на напускане е валидно и може да породи правни последици. Този извод се аргументира с факта, че са налице две правоотношения, в рамките на които лицето действа – едно членствено правоотношение, в рамките на което съдружникът упражнява правото си на напускане и едно управителско правоотношение, в рамките на което същото лице,

действайки като законен представител, приема изявлението за напускане от името на дружеството. Възприема се, че в случай на бездействие и неуведомяване на дружеството управителят носи отговорност по общия ред.

След разглеждането на специалните хипотези на упражняване на правото на напускане анализът се разгръща в изследване на последиците на отправеното предизвестие за напускане и възможните действия на напускащия съдружник и дружеството. Тук се касае за хипотезата, при която фактическият състав на упражняване на правото на напускане е започнал да се осъществява, но все още не е бил завършен, доколкото срокът на предизвестие не е изтекъл.

Като първа последица е разгледана хипотезата на отправено предизвестие. Анализира се действието на отправеното предизвестие спрямо членственото правоотношение и възможностите пред напусналия съдружник и дружеството. Възприема се становище, че е налице правно очакване спрямо напускащия съдружник членственото му правоотношение да бъде прекратено. По-нататък се разглежда хипотезата за оттегляне на предизвестие. Тук се споделя позицията на съдебната практика, че оттеглянето на предизвестие е по начало допустимо. Следва обаче да се съблюдава дали отправянето на предизвестие и последващото му оттегляне се упражняват превратно. Посочва се, че ако това е така, то тогава дружеството разполага с правната възможност да изключи напускащия съдружник. Разгледани са и хипотезите за напускане „по взаимно съгласие“ и изключване на съдружника от ООД преди изтичане на срока на предизвестие. По отношение на хипотезата на напускане „по взаимно съгласие“ се отхвърля тезата за наличието на подобна хипотеза, като се аргументира позицията, че в тази хипотеза се касае за друг вид прекратяване на членството, който не е на основание чл. 125, ал. 2 ТЗ, а на някое от другите основания по ТЗ, в зависимост от конкретния случай. Що се касае до изключването на напускащия съдружник по време на изтичането на срока на предизвестие по чл. 125, ал. 2 ТЗ, то тук се аргументира позицията, че това е всякога допустимо, ако са налице основанията за това. Накрая на тази част се разглеждат средствата за защита пред напускащия съдружник и срещу ООД и останалите съдружници по време на изтичане на срока на предизвестие. Тук се аргументира становището, че напускащият съдружник би могъл да брани своя интерес чрез исковете по чл. 71 и 74 ТЗ, а също и чрез Павлов иск, който се предявява в хипотезата на чл. 135, ал. 3 ЗЗД.

§ 4. Глава трета

Глава трета е озаглавена „Правни последици от правото на напускане от ООД“. Тя включва всеобхватен анализ на последиците от упражненото право на напускане. Според възприетия подход последиците от упражненото право на напускане са разгледани в логическа последователност и в хронологичен ред. Изследването им започва с общо описание на последиците и опит за групирането им съобразно различни критерии, сред които това дали те имат имуществен или неимуществен характер, дали са свързани с капитала на дружеството или с членството на напусналия съдружник, дали пораждат частноправни или публичноправни задължения и т.н.

След систематизирането на последици анализът се разгръща върху изследването на всяка една последица поотделно. Тук се започва с прекратяването на членственото правоотношение като основна последица на упражненото право на напускане от ООД. Изследва се действието на упражненото право на напускане и дали то води до автоматично прекратяване на членството в ООД или е необходимо решение на общото събрание на съдружниците относно дела в капитала на напусналия съдружник, за да се прекрати членството по реда на чл. 125, ал. 2 ТЗ. След анализ на изложените в литературата и съдебната практика становища се утвърждава приетата теза в глава първа за двуелементния състав на упражняване на правото на напускане, поради което се възприема тезата за автоматично действие на правото на напускане вследствие на реализацията на неговия двуелементен фактически състав на упражняване.

Като следваща стъпка в анализа на последиците в глава трета е разгледано задължението за свикване на общо събрание на съдружниците. Тук се прави констатация, че търговският закон не урежда изрично задължение за управителния орган на ООД да свика общо събрание на съдружниците вследствие на упражнено право на напускане от даден съдружник. Прието е разрешението, че подобно задължение може да бъде изведено по тълкувателен път от общото задължение на управителя да полага грижата на добрия търговец при упражняване на неговите управителни функции. Прави се извод, че ако управителят бездейства, съдружниците могат да се възползват от правото си да свикат общо събрание при условията на чл. 138, ал. 2 ТЗ. В заключение се прави предложение *de lege ferenda*, въз основа на което да бъде допълнена разпоредба на чл. 138 ТЗ с нова четвърта

алинея, съгласно която управителят да бъде длъжен да свиква общо събрание на съдружниците при прекратяване на участие на съдружник в дружеството съгласно чл. 125, ал. 1 и 2 ТЗ.

По-нататък анализът продължава с разглеждането на последицата за необходимостта от вземане на решение относно дела в капитала на напусналия съдружник. Като отправна точка на този анализ се прави констатацията, че посредством автоматичното действие на упражненото право на напускане спрямо прекратяването на членственото правоотношение упражненото право има директно влияние върху членствения субстрат на дружеството. Промяната в членствения субстрат, от своя страна, води до необходимост от вземане на решение за изменение на дружествения договор на ООД и съдбата на дела в капитала на напусналия съдружник. Компетентният орган да вземе такова решение е общото събрание на съдружниците. Макар и законът да не урежда изрична правна норма за възможностите пред общото събрание в тази хипотеза те са систематизирани в дисертационния труд, като всяка една от тези възможности е разгледана в детайли. Като първа възможност е разгледано вземането на решение за поемане на дела в капитала на напусналия съдружник от останалите съдружници в ООД или трето лице, което да стане съдружник в дружеството. Тук анализът се разгръща в изследване на понятието за поемане на дял в капитала, като се прави извод, че поемането на дял представлява оригинален способ за придобиване на дял в капитала на ООД, при който съдружникът придобива участие в дружеството срещу извършването на дялова вноска. Имайки предвид това, в дисертацията се прави извод, че поемането на дела на напусналия съдружник представлява едновременно намаляване и увеличаване на капитала по смисъла на чл. 149, ал. 1, изр. 2 ТЗ във вр. чл. 203 ТЗ. В този случай се касае за обезсилване на дела в капитала на напусналия съдружник, чрез което се извършва намаляване на капитала на ООД със стойността на дела на напусналия съдружник и наравно с това увеличаване на капитала чрез издаването на нови дялове в размер, който е съответен на дела в капитала на напусналия съдружник. Като алтернативна възможност на поемането на дела е разгледана възможността за намаляването на капитала на ООД със стойността на дела в капитала на напусналия съдружник. В рамките на анализа са изследвани предпоставките, процедурата и последиците за намаляване на капитала в тази хипотеза, като се дава сметка за техните специфики, които са породени от упражненото право на напускане. Накрая на тази част се разглежда и решението за изменение на

дружествения договор, където се анализират въпросите кой е компетентният орган и какво е необходимото мнозинство.

По-сетне, анализът преминава върху изследване на задължението за промяна на фирмата на ООД вследствие на упражненото право на напускане. Посочва се, че такова задължение е налице, когато фирмата на ООД е съдържала името на напускащия съдружник. Анализирани са различните възможности пред дружеството и дали задължението за промяна на фирмата е в обхвата на проверката от длъжностните лица по регистрацията по време на регистърното производство в ТРРЮЛНЦ. Прави се извод, че при заявени за вписване промени в членствения субстрат на ООД вследствие на напускане длъжностното лице по регистрацията следва да провери дали, наравно с промените, е заявена и промяна на фирмата на ООД, ако тя включва името на напусналия съдружник. Ако фирмата не е заявена за промяна, тогава като част от приложените писмени документи към заявлението за вписване на промени следва да се добави и писменото съгласие на напусналия съдружник фирмата на ООД да остане непроменена вследствие на напускането му според изискванията на чл. 10, ал. 2 ТЗ.

Като следваща стъпка от анализа на последиците на правото на напускане е разгледана ключовата последица относно вземането за равностойността на дружествения дял на напусналия съдружник съгласно чл. 125, ал. 3 ТЗ. Тук анализът започва с изследване на текста на разпоредбата на чл. 125, ал. 3 ТЗ, въз основа на което се прави извод за непрецизност на разпоредбата, която се преодолява по тълкувателен път. По-нататък анализът се разгръща в посочване на предпоставките, при наличието на които възниква вземане по чл. 125, ал. 3 ТЗ в полза на напусналия съдружник. В отделен параграф подробно се разисква въпросът за изчисляване на вземането по чл. 125, ал. 3 ТЗ. За целта се изследва понятието за „чиста стойност на имуществото“ по смисъла на чл. 247, ал. 2 ТЗ, като за онагледяване се представят фигури на положителен и отрицателен баланс към края на месеца, през който е настъпило прекратяването на членството съобразно чл. 125, ал. 3 ТЗ. За по-пълно очертаване на това понятие се правят ограничения с понятията за пазарна стойност на дружествения дял и ликвидационен дял. Посочват се и отделни компоненти, които не трябва да бъдат включвани при изчисляването на равностойността на дружествения дял по чл. 125, ал. 3 ТЗ, както и въз основа на какви счетоводни стойности трябва да бъде направено изчислението. След завършването на анализа за изчисляването на

равностойността на дружествения дял по чл. 125, ал. 3 ТЗ се поставя въпросът за правната същност и характер на вземането по чл. 125, ал. 3 ТЗ. Прави се извод, че е налице парично вземане, чиято изискуемост настъпва от момента на неговото възникване. От този момент започва да тече и погасителната давност за вземането, докато моментът на забава възниква след покана от съдружника. По-нататък се разглежда въпросът за погасяване на вземането по чл. 125, ал. 3 ТЗ по съдебен и извънсъдебен ред, като се анализират съответните особености.

С цел пълнота на анализа относно последицата за получаване на паричната равностойност на дружествения дял по чл. 125, ал. 3 ТЗ е направено изследване на правния характер на нормата по чл. 125, ал. 3 ТЗ. Подробно са разгледани съображенията на правната доктрина за диспозитивност на нормата и коренно противоположните виждания на съдебната практика за императивния характер на тази норма. От тази отправна точка се преминава към анализа на конкретни уговорки в отклонение на предписанията по чл. 125, ал. 3 ТЗ, които са често приложими в практиката. По отношение на уговорката за различен момент, към който следва да се определи равностойността на дружествения дял се критикува изводът на съдебната практика за недействителност на подобна уговорка, но същевременно се обръща внимание на обстоятелството за липса на практическа целесъобразност при приемането ѝ. По отношение на уговорката за различен начин за определяне на стойността на дела се прави извод за нищожност на уговорка за изчисляване на дела в размер, съответен на номиналната стойност на капиталовата вноска поради противоречие със закона на основание чл. 26, ал. 1, предл. 1 ЗЗД във вр. с чл. 133, ал. 1 ТЗ във вр. с чл. 125, ал. 3 ТЗ. Анализирана е и уговорката за определяне на равностойността на дружествения дял по пазарна, а не по балансова стойност, доколкото тя има изключително практическо значение. След подробното разглеждане на становищата в литературата и съдебната практика, както и на изложените аргументи за и против недействителността на подобна уговорка се прави извод, че, определянето на дела на напусналия съдружник по пазарна стойност поражда множество неясноти и противоречия в теорията и практиката, които могат да бъдат преодолени по законодателен път. Тъй като са налице солидни аргументи в полза на необходимостта от допускане на отклонение от начина на определяне на стойността на дружествения дял по чл. 125, ал. 3 ТЗ, то такова отклонение следва да бъде допуснато. В тази връзка е направено предложение *de lege ferenda*, според което ако

съдружниците са се отклонили от предписанията за изчисляване на равностойността на дружествения дял по чл. 125, ал. 3 ТЗ, тогава вземането за равностойността на дружествения дял на напусналия съдружник да се изплаща единствено ако чистата стойност на имуществото на дружеството е положителна величина. Посочва се също, че е налице необходимост от уреждане на допълнителни законодателни гаранции. Такава гаранция може да бъде уреждане на изрично право за напусналия съдружник да изиска проверка на финансовите отчети на ООД от регистриран одитор в случай на съмнение в тяхната истинност, както и относителна недействителност спрямо кредиторите на дружеството в случай на погасяване на вземането по чл. 125, ал. 3 ТЗ в нарушение на посочените *de lege ferenda* правила.

На предпоследно място е направено изследване на задължението за вписване на промяна в обстоятелствата и обявяване на нов дружествен договор в ТРРЮЛНЦ. Тук се разглежда както общата хипотеза, при която ООД и неговите органи не бездействат и добросъвестно заявяват за заличаване напусналия съдружник, така и хипотезата при която е налице бездействие. За последната хипотеза се анализират подробно възможностите за защита пред напусналия съдружник, сред които предявяване на иск по чл. 29, ал. 1 ЗТРРЮЛНЦ, реализирането на административна отговорност спрямо управителя на ООД, воденето на установителен иск срещу всяко лице, което оспорва прекратяването на членството и претендирането на вреди от управителя или ООД по общия ред съгласно чл. 45 ЗЗД. За тази хипотеза, в светлината на приетото разрешение по т. т от ТР № 1 от 31.05.2023 г. по т.д. 1/2020 г., ОСТК на ВКС, се застъпва мнението, че противоречията в практиката следва да бъдат разрешени по законодателен път. За целта е направено предложение *de lege ferenda*, съгласно което да бъде закрепена изрично процесуалната легитимация на напусналия съдружник да иска заличаването си от ТРРЮЛНЦ, подобно на процесуалната легитимация на управителя съгласно разпоредбата на чл. 141, ал. 5 ТЗ.

За пълнота на изследването глава трета включва анализ на останалите общи последици от упражненото право на напускане, сред които отражението на напускането спрямо други правоотношения между напусналия съдружник и ООД, както и на данъчноправните последици от напускането.

§ 5. Заключение

В заключението в хронологичен ред са обобщени някои по-общи изводи и констатации, които са направени в рамките на изложението на дисертацията и имат характер на научни и научно-приложими приноси на дисертационния труд.

IV. Основни научни и научно-приложими приноси на дисертацията

Основните констатации, изводи, както и научни и научно-приложими приноси на дисертационния труд включват следното:

1. Извършване на цялостен анализа на понятието, упражняването и правните последици на правото на напускане от ООД.

2. Извършването на подробно и задълбочено изследване на зараждането на правото на напускане от ООД в българското право. Констатацията, че зараждането на правото на напускане може да бъде потърсено още в периода след възстановяване на българската държава през 1878 г. През този период, макар и ЗДОО (отм.) да не е уреждал изрично право на напускане, каквото понастоящем предвижда чл. 125, ал. 2 ТЗ, българското законодателство е познавало както правото за едностранно прекратяване на членството в кооперация по чл. 24, ал. 2 ЗКС (отм.), така и възможността за напускане на съдружник от събирателно дружество, изведена по тълкувателен път от правната теория по онова време. Като следваща стъпка в историческото развитие на правото на напускане в дисертационния труд бе определена изричната уредба на правото на напускане в УСД (отм.), която впоследствие е окончателно утвърдена с действащата уредба на правото на напускане в ТЗ.

3. Извършването на подробен и задълбочен сравнителноправен анализ на уредбата на права за едностранно прекратяване на членство в дружество с ограничена отговорност в правните системи на Германия, Австрия, Франция, Италия, Швейцария, Русия, Турция, Великобритания и САЩ, а също така и в източниците на правото на Европейския съюз, които са аналогични на правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ. В резултат на това изследване се достига до извода, че правото на напускане от ООД не е уникално право, което да е характерно единствено за българската правна система. Негови проявления има също в правните системи на чуждестранните държави и правото на Европейския съюз.

4. Определяне на фактически състав на упражняване на правото на напускане. В дисертационния труд се аргументира извода, че правото има двueleментен фактически състав на упражняване, който се състои от (1) отправяне на писмено предизвестие, което да бъде получено от дружеството и (2) изтичане на предвидения в закона или дружествения договор срок. Възприе се тезата на част от теорията и съдебната практика относно

автоматичното действие на правото на напускане. По този начин се утвърди, че действието на правото на напускане настъпва едновременно с осъществяването на неговия фактически състав на упражняване.

5. Създаване на дефиниция за правото на напускане от ООД. Въз основа на анализа на същността и фактическия състав на упражняване на правото на напускане по чл. 125, ал. 2 ТЗ в дисертационния труд бе направен извод, че по своята същност правото на напускане представлява субективно потестативно право на съдружник за едностранно прекратяване на членството в ООД.

6. Дефиниране на функциите на правото на напускане. Функциите, които правото на напускане задоволява, са комплексни. От една страна, те включват както защита на принципа за автономия на волята, който е характерен за частното право, така и защита на конституционните принципи за свободна стопанска инициатива и свобода на сдружаването. От друга страна, правото на напускане може да се разгледа и като средство за защита на интереса както на напускащия съдружник, така и на ООД и всички трети лица, сред които и кредиторите на дружеството.

7. Дефиниране на характера на нормата по чл. 125, ал. 2 ТЗ и определяне на допустимите уговорки в отклонение от нейните предписания. В изследването се застъпи тезата, че нормата по чл. 125, ал. 2 ТЗ следва да бъде определена като диспозитивна. Наличието на възможност за уговорка в отклонение на нейните предписания обаче не бива да се абсолютизира. Според възприетия в дисертация критерий за недействителност като нищожна следва да се квалифицира всяка уговорка, която води до обективна невъзможност за упражняване на правото на напускане.

8. Разграничаване на хипотезите на упражняване на правото на напускане според субекта. Разгледани са особеностите на упражняването на правото на напускане от страна на физическо лице, юридическо лице, държавата, общината, пълномощник на съдружник, съвместно при съпритежаване на дружествен дял, от едноличен собственик на капитала и др. Анализирани са също специални хипотези на упражняването на правото на напускане със значително практическо значение. Застъпва се извод за валидност на действието на упражненото право на напускане при изявление единствено на управителния орган на корпоративно юридическо лице, без вземане на решение от върховния орган на лицето

тогава, когато вземането на такова решение се изисква по закон или се извежда по тълкувателен път.

9. Определяне на последиците от полученото предизвестие за напускане и съществуването на състояние на правно очакване спрямо напускащия съдружник вследствие на получаване на предизвестие по чл. 125, ал. 2 ТЗ от страна на дружеството.

10. Извършването на задълбочен анализ на особеностите на оттегляне на предизвестие и защита на напускащия съдружник срещу недобросъвестни действия на ООД по време на изтичането на срока на предизвестие по чл. 125, ал. 2 ТЗ. По отношение на въпроса за оттегляне на предизвестие за напускане, в изследването се възприе тезата на съдебната практика за допустимост на оттеглянето, като се анализираха границите на тази допустимост и правните последици в случай на злоупотреба с правото на оттегляне на предизвестие за напускане. Беше отхвърлена тезата за допустимост на прекратяването на членството „по взаимно съгласие“ в рамките на изтичането на срока на предизвестие за напускане. Разгледаха се също и възможностите за защита пред напускащия съдружник в случай на умишлено намаляване на имуществото на ООД по време на изтичането на срока на предизвестие.

11. Изрично дефиниране и систематизиране на последиците от упражненото право на напускане въз основа на различни критерии като това дали те са имуществени или неимуществени, дали са свързани с капитала или напускащия съдружник, дали са частноправни или публичноправни и т.н.

12. Цялостно и задълбочено изследване на всяка от последиците на упражненото право на напускане поотделно чрез поставяне на съответните теоретични и практически въпроси, на които се предлага разрешение.

13. Изследване на поемането на дела на напусналия съдружник като възможно решение за съдбата на освободения дял в капитала след упражняване на правото на напускане. Дефинирането на понятието за поемане на дела като оригинален способ за придобиване на дял в капитала на ООД, при който съдружникът придобива участие в дружеството срещу извършването на дялова вноска, както и на поемането на дела на напусналия съдружник, в който случай се касае за едновременно намаляване и увеличаване на капитала по смисъла на чл. 149, ал. 1, изр. 2 ТЗ във вр. с чл. 203 ТЗ.

14. Извършването на подробен анализ на начина за изчисляване на паричната равностойност на дружествения дял по чл. 125, ал. 3 ТЗ. Защита на тезата, че при липса на противна уговорка в дружествения договор меродавна е балансовата стойност на дела, определена съгласно чл. 125, ал. 3 ТЗ. Критика на заключенията на съдебната практика относно недействителност на уговорките в отклонение на чл. 125, ал. 3 ТЗ и възприемане на извода, че тя следва да се преосмисли, като възникващите противоречия бъдат преодолени по законодателен път чрез уреждането на гаранции в полза на напусналия съдружник, дружеството и неговите кредитори, както и предложенията *de lege ferenda* относно тези гаранции.

15. Извеждане на предложения *de lege ferenda* въз основа на изводите и констатациите, направени в дисертационния труд, сред които предложение за разрешаването на въпроса за декапитализиране на ООД в резултат на изплащане на равностойността на дружествения дял на напусналия съдружник чрез предвиждането на задължение за изплащане на вземането по чл. 125, ал. 3 ТЗ само ако чистата стойност на имуществото на дружеството е положителна величина, както и предложението за разрешаване на въпроса относно процесуалната легитимация на напусналия съдружник в ООД сам да заяви заличаването си от ТРРЮЛНЦ чрез приемането на разпоредба, подобна на чл. 141, ал. 5 ТЗ, уреждаща такава легитимация в полза на управителя.

V. Списък на публикациите по темата на дисертацията

След зачисляването като докторант през 2020 г. следните статии на докторанта по темата на дисертационния труд са били обект на публикуване в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томовете:

- 1) **Шиков, Г.**, *Проблеми на заличаването на съдружник в ООД от търговския регистър след упражняване на право на напускане по чл. 125, ал. 2 ТЗ*, Конферентник „Предизвикай: Вписванията!“, С., Сиела, 2021 г. (цитирана в: Балабанова, М., Дружествен дял в ООД, С., Сиела, 2021);
- 2) **Шиков, Г.**, *Императивни или диспозитивни са нормите на чл. 125, ал.2 и чл. 125, ал. 3 ТЗ?* Сборник с доклади от научна конференция „100 години УНСС – 100 години право в УНСС“, том I – История, теория и развитие на правото. Актуални проблеми на частното и международното право, С., Издателски комплекс УНСС, 2021;
- 3) **Шиков, Г.**, *За някои хипотези на недобросъвестно поведение при упражняване на правото на напускане от ООД по чл. 125, ал. 2 ТЗ*, Бизнес и право, бр. 4 от 2021 г.;
- 4) **Шиков, Г.**, *Отграничаване на правото на напускане от ООД по чл. 125, ал. 2 ТЗ от други хипотези на едностранно прекратяване на членственото правоотношение по Търговския закон*, Сборник с доклади от Научна конференция „30 години ЮФ на УНСС – приемник на вековна традиция в развитието на правната наука и практика“, С., Издателски комплекс УНСС, 2022;
- 5) **Шиков, Г.**, *Право на едностранно прекратяване на членство от акционер в АД*, Търговско и облигационно право, бр. 10 от 2023 г.

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

Духът прави силата

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

LAW FACULTY

DEPARTMENT OF PRIVATE LEGAL STUDIES

**RIGHT OF WITHDRAWAL OF A SHAREHOLDER FROM A LIMITED LIABILITY
COMPANY AND LEGAL IMPLICATIONS OF ITS EXECUTION**

THESIS ABSTRACT

presented for awarding of a PhD degree
in professional direction 3.6. "Law"
scientific program: Civil and family law

PhD Candidate

Georg Rossen Shikov

Supervisor

Doc. Dr. Ivan Tsvetanov

Sofia, 2024

The dissertation was subject to discussion and was awarded to be presented for public hearing in accordance with a decision of the Department Council of the Department of Private Legal Studies at the Law Faculty of the University of National and World Economy. The members of the scientific jury for the public hearing of the dissertation are, as follows:

Internal Members:

Prof. Dr. Zhivko Ivanov Draganov – UNWE

Doc. Dr. Miroslav Mityov Dimitrov – UNWE

External Members:

Doc. Dr. Aneta Metodieva Antonova – SU

Doc. Dr. Nikolay Todorov Kolev – NBU, ISL at BAS

Doc. Dr. Alexander Angelov Ivanov – SWU

Supervisor:

Doc. Dr. Ivan Tsvetanov Ivanov – UNWE

The author of the dissertation is a full-time PhD candidate at the Department of Private Legal Studies at the Law Faculty of the University of National and World Economy.

The public hearing for the dissertation shall be held at 14:00, on 29 May 2024 in the University of National and World Economy.

All materials related to the dissertation are available to all persons interested and can be found at Scientific Councils and Competitions Sector in the UNWE, as well as on the website of the University of National and World Economy, which can be accessed on the following internet address: <https://konkursi.unwe.bg/GraduatedCompetitors/DoctorDetails>.

CONTENTS

I. General characteristics of the dissertation	2
§ 1. Significance and practical applicability of the research.....	2
§ 2. Subject and tasks of the research.....	3
§ 3. Purpose and methods of the research	6
§ 4. Scope and structure of the research.....	7
II. Contents of the dissertation	9
III. Short summary of the contents of the dissertation.....	13
§ 1. Introduction	13
§ 2. Chapter one	13
§ 3. Chapter two	16
§ 4. Chapter three	22
§ 5. Conclusion.....	27
IV. Main scientific findings and practical contributions of the dissertation.....	28
V. List of publications of the author on the topic of the dissertation.....	32

I. General characteristics of the dissertation

§ 1. Significance and practical applicability of the research

With the development of the market economy in Bulgaria, the commercial relations between the commercial legal entities have grown significantly. After the adoption of the Commerce Act in 1991, the limited liability company gradually established itself as the most preferred legal form for carrying out commercial activities in our country. With the establishment of more and more limited liability companies, the membership legal relations between the shareholders and the company also increased. Therefore, it is necessary to carry out a detailed study of the issues of the membership legal relationship in the Bulgarian LLC. One of these issues, which should be thoroughly analyzed, is the right to unilaterally terminate the membership in the LLC in accordance with Art. 125, para. 2 of the Commerce Act (the right of withdrawal). This right is of significant importance in relation to the membership relationship, as it regulates the possibility for the shareholder to unilaterally terminate its membership in the company, as a result of which numerous and complex legal implications arise. These implications concern both the shareholder and the company, as well as any third parties vis-à-vis the shareholder and the company as parties to the terminated membership relationship. These issues have been subject research in the dissertation.

The right of withdrawal has not been subject of monographic research up to this point. Its legal nature, execution and legal implications have been the subject of study solely in general commercial law courses and a certain number of scholarly articles on this subject that have been published in scientific periodicals. However, the analysis is too general and does not provide answers to a large number of theoretical and practical questions that the right of withdrawal raises. Due to the more general nature of the study of these questions in the available doctrinal sources, a large number of the legal problems remains either not fully clarified or resolved with conflicting opinions.

At the same time, from the adoption of the Commerce Act to the present moment, the court practice has created a significant amount of practical questions regarding the nature, exercise, and implications of the right of withdrawal under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act. Large portion of these questions have also been controversially resolved by the courts. Many examples can be

given - starting with the controversial resolution of the question regarding the legal effect of the right of withdrawal, going through the court's interpretation regarding the nature of the norms under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act and Art. 125, para. 3 of the Commerce Act and the possibilities for arrangements in deviation from their prescriptions, continuing with the adoption of Interpretive Decision No. 1 of 31.05.2023 on Int. case. No. 1 GMCC of the Supreme Cassation Court, with which permission was given to the controversial issue of legal standing of the shareholder who left the company in accordance with Art. 125, para. 2 of the Commerce Act to request its striking-off from the Commercial Register and Register of Non-Profit Legal Entities.

The existence of such unexplored questions and controversially resolved problems by the legal doctrine, along with the considerable number of practical questions raised by court practice, necessitates a detailed and comprehensive analysis of the right of withdrawal. The dissertation strives to make such a detailed analysis through the application of a complex scientific approach. Thereby, the insights reached by the research can be of benefit to both legal practitioners and those concerned with the problems of legal theory.

§ 2. Subject and tasks of the research

The subject of the dissertation is the right of withdrawal from an LLC - its legal nature, execution and implications. The research covers all the major issues related to the topic. In chronological order, the questions about the origin (genesis), nature and concept of the right of withdrawal are examined, followed by the problems of its execution, researched according to different criteria, and ending with the legal implications that arise as a result of the exercised right of withdrawal.

The question for the concept and the legal nature of the right of withdrawal should be highlighted as an essential one. Thus the whole first chapter of the research is dedicated to this question. Through the adopted complex approach, the analysis of the concept of the right of withdrawal begins with its historical development, passes through a comparative legal analysis and reaches the actual analysis of the concept of the right of withdrawal, where its factual composition of execution and legal nature are outlined. In order to achieve the set task of a comprehensive analysis of the concept of the right of withdrawal, its functions and differentiation from similar rights regulated by Bulgarian law are also examined.

Another important issue that should be pointed out is the carrying out of a comprehensive analysis of the legal implications of the executed right of withdrawal. For the first time, the implications of termination of membership in an LLC have been fully examined through the prism of their occurrence as a result of exercising the right of withdrawal. In this case, the analysis begins with the systematization of the implications as a set according to different criteria and develops into the consideration of each implication separately, where an attempt is made to answer the questions that the corresponding implication has given rise to in legal doctrine and court practice. As part of the analysis, the question of the legal nature of the norm under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act and the possibilities for stipulations deviating from its prescriptions - a matter that is not fully clarified both by legal doctrine and by court practice – is also examined. Within the dissertation, the possibility of resolving the problems that this issue raises through legislation has been argued in detail.

Within the study, a comprehensive analysis of the concept of a company share in an LLC was not made, as far as this is inexpedient in view of the subject of the study. However, this issue is touched on in part because of its importance in clarifying the legal nature and concept of the right of withdrawal from an LLC.

The main task of the dissertation is to carry out a comprehensive analysis of the right of withdrawal - its legal nature, execution and implications. For this purpose, the following additional tasks were set within the framework of the study:

1. Tracing the origin of the right to withdraw historically by analyzing the legal framework of rights for unilateral termination of membership in a commercial company and cooperative before the adoption of the current Commerce Act;

2. Carrying out a broad comparative legal analysis of the right of withdrawal in the legislation of foreign legal systems, including Germany, Austria, France, Italy, Switzerland, Russia, Turkey, Great Britain and the USA, as well as in the sources of the law of the European Union;

3. Outlining the essence and factual composition of execution of the right of withdrawal, within which to present the different opinions in the doctrine and court practice and adopt a conclusion in the dissertation;

4. Defining the functions of the right to withdrawal as a subjective potestative right in favor of a shareholder in an LLC;

5. Analysis of the nature of the norm under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act and the possibility of entering into agreements deviating from its prescriptions in order to derive a criterion determining the invalidity of individual agreements in deviation of this norm;

6. Complete and detailed delineation of the right of withdrawal from similar rights for unilateral termination of a membership or management relationship under the Commerce Act and other legal acts according to the current Bulgarian law;

7. Presentation of the problems and analyzing the particularities that arise when exercising the right of withdrawal by different legal entities in order to resolve the individual theoretical or practical issues that arise;

8. In-depth and detailed study of the special hypotheses of execution the right of withdrawal, including execution the right to withdraw only for a part of the company share owned by the shareholder, in case of non-fulfillment of an obligation under the membership relationship, in case of a seized or pledged company share, within insolvency or liquidation proceedings and by serving the notice to withdraw “on your own”;

9. A comprehensive analysis of the implications of the notice to withdraw and the possible actions before the leaving shareholder and the company, within which to examine both the problem of leaving the notice of withdrawal and the means of protection of the leaving shareholder’s rights and interest against the company and third parties.

10. Systematization of the legal implications arising as a result of the validly exercised right of withdrawal according to various criteria.

11. A detailed analysis of each of the legal implications of the right of withdrawal separately, within which to resolve the conflicting practical and theoretical issues.

12. In-depth study of the various options before the general meeting of shareholders in the LLC when making a decision regarding the fate of the released share in the capital as a result of the validly exercised right of withdrawal.

13. Detailed examination of the issues regarding the occurrence and payment of the severance payment for the company share of the leaving shareholder according to Art. 125, para. 3 CA.

14. Study of the question of the legal nature of the norm under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act and the problems of stipulations deviating from its prescriptions in order to derive a criterion on the basis of which certain stipulations can be qualified as invalid.

15. Examining the issues of the striking-off of the leaving shareholder from the Commercial Register and Register of Non-Profit Legal Entities as a consequence of the withdrawal and providing an opportunity for the resolution of these issues in accordance with the applicable legislation.

16. Preparation of relevant proposals *de lege ferenda* proposals based on the conclusions and findings made as a result of the scientific research.

§ 3. Purpose and methods of the research

The purpose of the study is to carry out a comprehensive analysis of the right of withdrawal from an LLC according to Art. 125, para. 2 of the of the Commerce Act - its genesis, definition, functions and similarities with other rights under Bulgarian law, as well as a study of the peculiarities arising in connection with the execution of this right, as well as the legal implications that arise as a result upon execution of the right. The research aims to give a solution to the unclear and contradictory issues in the legal doctrine and court practice.

The main scientific methods, which have been used to achieve the outlined goal of the dissertation, are the historical, comparative legal and legal-dogmatic methods.

Using the historical method, the origin of the right of withdrawal in the Bulgarian legal system was traced from the moment of the restoration of the Bulgarian state to its explicit legal regulation in the currently applicable Commerce Act. By applying this method, an answer is given to the question of when the legal framework of the right of withdrawal arose and whether its genesis can be sought in other legal acts that are not currently in force.

Through the use of the comparative law method, an analysis was made of the legal framework of foreign countries, regulating identical or similar rights for unilateral termination of membership in the limited liability company by a shareholder. Thereby, the relevant similarities and differences are outlined, and where it is considered convenient, a proposal is made to improve the Bulgarian legal system by borrowing ideas and rules from foreign legal systems.

The legal-dogmatic method of scientific research is also widely used in the dissertation. Through its application, various opinions in the legal doctrine and court practice regarding the problems, which are subject of the dissertation, have been presented and analyzed. Thus, through a scientific and dogmatic analysis of these opinions, an attempt is made to resolve the questions

raised regarding the interpretation and application of the norms governing the right of withdrawal and its legal implications.

Last but not least, the dissertation also uses the generally applicable logical methods, including logical induction, deduction, analysis, synthesis and comparison.

§ 4. Scope and structure of the research

The dissertation has a total volume of 270 pages (Times New Roman, 12, 1.5), of which the main text includes 247 pages. A total number of 480 footnotes have been made, citing a total of 126 doctrinal sources, of which 117 are Bulgarian and 9 foreign. The dissertation is divided into three chapters, preceded by an introduction and ending with a conclusion. A table of contents, lists of used abbreviations and doctrinal sources, as well as a summary of the propositions *de lege ferenda* made in the exposition are also included into the dissertation.

The object of research in the first chapter of the dissertation is the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act reviewed from a static aspect. This is the place where the concept and the legal nature of the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act are examined. This is done by reviewing the issues of the historical development of this right and similar rights in Bulgaria, as well as its peculiarities in a comparative legal aspect. Both the historical development of the institute from the restoration of the Bulgarian state to the adoption of the current Commerce Act, as well as the legal framework of identical or analogous rights according to the legal systems of countries from the continental and Anglo-Saxon legal circles - Germany, Austria, France, Italy, Switzerland, Russia, Turkey, Great Britain and the USA were examined. The main focus is on the nature of the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act by indicating the different opinions in the doctrine and analyzing the arguments for or against their correctness. The factual composition of exercise of the right has also been examined with a view to the most complete outline of its legal nature, with, of course, the necessary attention being paid to its meaning and functions. Finally, in order to most fully outline the concept of the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act, an analysis of its features was made by distinguishing it from similar rights according to the applicable law. The second chapter examines the right of withdrawal in its dynamics, expressed with the execution of this right. Before the actual analysis of the execution of the right of withdrawal and the separate exercise hypotheses are examined, in the second chapter, the methods of acquiring participation in the LLC and the characteristics of the different

types of shareholders are first put into analysis. From this starting point, the analysis unfolds into a study of the issues of exercising the right to leave according to the characteristics of the different persons that possess this right. As the next stage of the research, special hypotheses of execution the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act that have significant practical significance are examined. The consequences of giving notice of withdrawal and the possible actions for the leaving shareholder and the LLC during the expiration of the notice period are also discussed, concluding with an analysis of the means of protection in favor of the leaving shareholder.

In chapter three, the research focuses on the legal implications that the right of withdrawal gives rise to. The analysis of the implications begins with an attempt to systematize them based on various criteria. After the systematization of the implications, it is proceeded to their individual study. The approach adopted here is chronological, and the implication of the executed right of withdrawal are examined in their manifestation in chronological order, starting from the moment of termination of membership in the LLC and reaching the severance payment for the share of the shareholder who left and its struck-off from the Commercial Register. As part of the analysis, the question of the legal nature of the norm under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act and the possibility of negotiating different stipulations from its prescriptions, including the negotiation of a market value, rather than a balance sheet value, of the company's share, which is subject to payment to the withdrawn shareholder. Where it is considered possible and necessary, the relevant proposals *de lege ferenda* have been made, through which the aim is to improve the regulation and overcome the contradictions in theory and practice regarding the consequences of the exercised right to leave.

II. Contents of the dissertation

Abbreviations	1
Introduction.....	6
Глава I. Concept and legal nature of the right of withdrawal from an LLC	9
§ 1. Terminology used.....	9
1.1. Right of withdrawal from LLC.....	9
1.2. Membership and membership relationship in an LLC	10
1.3. Company share	12
§ 2. Historical development of the right of withdrawal from LLC in Bulgaria.....	13
2.1. The period from 3 March 1878 to 28 September 1951	14
2.2. The period from 28 September 1951 to 1 July 1991	20
§ 3. Right of withdrawal from LLC in foreign legal systems Право	22
3.1. Right of withdrawal under the laws of Germany and Austria	22
3.2. Right of withdrawal under the laws of France, Italy and Switzerland	27
3.3. Right of withdrawal under the law of Russia	31
3.4. Right of withdrawal under the law of Turkiye	33
3.5. Right of withdrawal under the law of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the USA	35
§ 4. Right of withdrawal in the sources of the EU law	39
4.1. Right of withdrawal from EEIG	40
4.2. Right of withdrawal from SCE	42
§ 5. Legal nature and factual composition of execution of the right of withdrawal	45
5.1. Legal nature of the right of withdrawal	45
5.2. Factual composition of execution of the right of withdrawal	52
5.3. Definition for the right of withdrawal	56
§ 6. Legal purpose and functions of the right of withdrawal from an LLC	56
§ 7. Characteristic of the norm under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act	61

7.1. Opinions in the doctrine and the court practice	61
7.2. Stipulations deviating from the prescriptions of Art. 125, para. 2 of the Commerce Act	63
§ 8. Differentiation from similar rights	70
8.1. Differentiation from the right of withdrawal under Art. 134, para 2 of the Commerce Act.....	71
8.2. Differentiation from the right unde 263c of the Commerce Act	74
8.3. Differentiation from the right under Art. 94 of the Commerce Act	80
8.4. Differentiation from the right under 260M, aЛ. 1, T. 5 of the Commerce Act	87
8.5. Differentiation from the right under Art. 141, para. 5 of the Commerce Act and Art. 233, para. 5 of the Commerce Act	90
8.6. Differentiation from the right under Art. 68, para. 1, item 6 Advocacy Act	94
8.7. Differentiation from the right under Art. 12, para. 3 of the Cooperatives Act	98
8.8. Differentiation from the right under Art. 363, б. „r“ Obligations and Contracts Act ..	101
8.9. Differentiation from the right under Art 517, para. 3 Civil Procedure Act	105
Chapter II. Execution of the right to withdraw from an LLC	112
§ 1. Bearer of the right to withdraw	112
1.1. Types of shareholders in LLC	112
1.2. Acquisition of company share	114
§ 2. Types of execution of the right of withdrawal on the basis of the bearer of the right	116
2.1. Execution of the right of withdrawal by a natural person	116
2.2. Execution of the right of withdrawal by a legal entity	122
2.3. Execution of the right of withdrawal by the State and the municipalities	134
2.4. Execution of the right of withdrawal by a proxy	140
2.5. Execution of the right of withdrawal upon joint ownership of the company share	143
2.6. Execution of the right of withdrawal by the sole owner of the capital of the solely owned LLC	147
2.7. Execution of the right of withdrawal by several shareholders at the same time	150
§ 3. Special hyphotesis of execution of the right of withdrawal	152
3.1. Execution of the right of withdrawal for a part of the company share	152

3.2. Execution of the right of withdrawal in case of non-performance of the obligation for capital contribution payment	154
3.3. Execution of the right of withdrawal in case of non-performance of the obligation for additional monetary contribution payment	158
3.4. Execution of the right of withdrawal in an LLC incorporated for a definite term	159
3.5. Execution of the right of withdrawal in case of seized company share	160
3.6. Execution of the right of withdrawal in case of pledged company share	163
3.8. Execution of the right of withdrawal in liquidation proceedings	166
3.9. Execution of the right of withdrawal in insolvency proceedings	170
3.10. Delivery of the notice of withdrawal “from the shareholder to itself”	173
§ 4. Implications of the notice of withdrawal and potential actions by the withdrawing shareholder and the LLC	175
4.1. Implications of the notice under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act	175
4.2. Withdrawing of the notice to leave	177
4.3. Termination of the membership relationship by mutual consent	181
4.4. Exclusion of the withdrawing shareholder from the LLC	183
4.5. Legal means for protection of the withdrawing shareholder against the LLC and the other shareholders	185
Chapter III. Legal implications of the right of withdrawal	188
§ 1. Types of legal implications	188
§ 2. Termination of the membership relationship	190
§ 3. Obligation to conduct a general meeting of the shareholders	193
§ 4. Decision on the company share of the shareholder who withdrew from the LLC and on the amendment of the Articles of Association	196
4.1. Takeover of the company share	197
4.2. Decrease of the registered capital	202
4.3. Decision on the amendment of the registered capital	204
§ 5. Obligation for change of the legal name of the LLC	205
§ 6. Severance payment for the company share under Art. 125, para 3 of the Commerce Act	208

6.1. Calculation of the severance payment under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act ...	210
6.2. Legal nature and characteristics of the severance payment under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act	216
6.3. Payment of the severance payment under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act	217
6.4. Court claim under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act	218
§ 7. Legal nature of the norm under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act	219
7.1. Opinions in the doctrine and the court practice	220
7.2. Stipulations deviating from Art. 125, para. 3 of the Commerce Act	222
7.2.1. Stipulations on the different means for calculation of the severance payment	224
§ 8. Other implications	231
§ 9. Obligation for registration of the changes in the registered circumstances and publication of an amended Articles of Association in the CRRNPLE.....	231
9.1. Striking-off from the CRRNPLE of the shareholder who withdrew from the LLC	233
9.2. Striking-off from the CRRNPLE of the shareholder who withdrew from the LLC in case of iaction by the bodies of the LLC ООО	234
§ 10. Tax implications upon payment of the severance payment under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act	240
Conclusion	243
Propositions de lege ferenda	247
Doctrinal sources used	253

III. Short summary of the contents of the dissertation

§ 1. Introduction

The introduction of the dissertation establishes the relevance of the issues of the right of withdrawal from an LLC and determines the need for their in-depth study. The means by which the analysis will be carried out are determined and the issues that will not be touched upon in the exposition are delineated. A brief review of the content of each chapter of the dissertation is made, which after minor corrections is also placed in section I, par. 4 of the present abstract.

§ 2. Chapter one

Chapter one is entitled “*Concept and legal nature of the right of withdrawal from an LLC*”. It represents a comprehensive analysis of the concept, legal nature and characteristics of the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act.

Chapter one begins with terminological notes in which the subject of research of the dissertation is outlined. A terminological clarification has been made as to why the term “right of withdrawal” is most suitable to be used in relation to the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act. The various opinions regarding the concept of membership, membership relationship and company share in LLC have been considered, and it has been indicated that in the dissertation the concepts of membership and membership relationship will be considered as synonyms, and as for the concept of company share, this concept will be considered in its broad meaning, i.e. the company’s share considered as membership, participation in OOD.

After the terminological clarifications, the first chapter of the dissertation continues with the review of the historical development of the right of withdrawal from an LLC in Bulgaria. In this way, the aim is to trace how the Bulgarian legal system developed and at what stage of its historical development the concept of providing a unilateral legal option to terminate membership in a commercial company appeared, in order to reach the current legal framework of the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act. The analysis is systematized into two periods of research - the first period, covering the time from the restoration of Bulgarian statehood on March 3, 1878 until the abolishment of commercial law in Bulgaria by the Decree of September 28, 1951, and the second period, which includes the time from September 28 1951 until the entry into force

of the Commerce Act on July 1, 1991. During the first historical period examined, it was established that, although it did not contain an explicit legal regulation of the of withdrawal from the LLC, the Bulgarian legal system knew analogous rights for unilateral termination of membership in a cooperative. In addition, the Bulgarian doctrine of the mentioned period allowed such a right to be derived by way of interpretation in favor of a partner in a general partnership. As for the second historical period, which is examined in the dissertation, during his time there can be no question of the existence of a regulation of the right to withdraw from the LLC, since at that time company law was completely suspended. However, with the adoption of Decree No. 56 on economic activity at the end of the researched period, explicit legal regulation of the so-called “Citizens’ companies”, which are essentially similar to classic commercial companies, was given. Thus, by virtue of the express provision of Art. 61, para. 3 of Decree No. 56 on economic activity, the law in force at that time provided for the settlement of an express right to unilaterally terminate membership in a company with prior notice from the shareholder in it.

Further on, in chapter one, it is proceeded with a comparative legal analysis. The subject of research there is the analogous rights to withdraw by a shareholder in a limited liability company under the legal systems of Germany, Austria, France, Italy, Switzerland, Russia, Turkey, Great Britain and the USA. The aim is to resolve the question of whether other legal systems regulate rights for unilateral termination of membership, similar to the Bulgarian legal system, and what are the peculiarities in the legal framework of these rights compared to the right to leave a Bulgarian LLC. Each of the rights in the legal systems of the above-mentioned countries is analyzed separately, and during the analysis the similarities and differences with the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act are outlined.

Furthermore, the comparative legal analysis is supplemented with an analysis of analogous rights to the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act, which are governed by the sources of European Union law. The right to unilaterally terminate membership in a European Economic Interest Grouping (EEIG) and a European Cooperative Society (SCE) have been identified as the subject of research. Here too, similar to the analysis of rights under foreign legal systems, a comparison is made of the similarities and differences in the regulation of rights for unilateral termination of membership in EEIG and SCE and the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act for unilateral termination of membership in the LLC.

After the completion of the historical and comparative legal analysis, it is proceeded to the actual analysis of the right of withdrawal from the LLC. Here, the analysis is initiated with a study of the legal nature of the right to withdraw, where, through the application of a legal-dogmatic approach, the various opinions on the legal nature of the right to withdraw and the arguments in their support are presented. An attempt has been made to systematize these opinions into three main groups – (i) those according to which *de lege lata* there is no right of withdrawal, (ii) those according to which the right of withdrawal cannot be regarded as a subjective right, but only as a legal option and (iii) those according to which the right of withdrawal is a subjective potestative right. The thesis adopted in the dissertation is that, in its nature, the right of withdrawal is a subjective, potestative right of its holder to unilaterally terminate its membership in a limited liability company. In support of this thesis, relevant arguments are presented, which are derived from the legal framework and the characteristics of the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act, while at the same time an attempt was made to refute the arguments of the scholars from the other groups of opinions regarding the nature of the right to leave the LLC. Further, the study continues with a comprehensive analysis of the factual composition of the exercise of the right of withdrawal. There again, through the application of the legal-dogmatic approach, the various opinions in the doctrine and court practice are presented. Based on this, the thesis of the two-element factual composition of the exercise of the right of withdrawal was adopted, which includes (i) a notice to of withdrawal to be received by the company and (ii) the expiration of the period provided for in the law or the company Articles of Association. As part of the analysis, both elements of the factual composition of the right to withdraw are examined separately in order to enter into an even greater degree of specificity. Following the delineation of the legal nature and factual composition of exercise of the right of withdrawal, an attempt was made to define it. Two definitions are derived - a detailed one, which contains all the specifics of the right to withdraw, and a short one, which contains only the most significant specifics.

Further on, the research unfolds in an analysis of the functions of the right to withdraw from an LLC. There, the right to withdraw is seen as a manifestation of the principle of autonomy of will in private law. At the same time, the thesis is advocated that the right of withdrawal can also be considered as a continuation of the constitutional principles of free economic initiative and freedom of association. In addition, the position is argued there that the right to withdraw can also

be considered as a means of balancing the interests of its holder - the leaving shareholder, the LLC and the third parties.

After the analysis of the functions of the right to withdraw, a study of the nature of the norm under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act. Within the framework of the analysis, the various opinions in legal doctrine and judicial practice regarding the nature of the norm and the possibility of stipulations deviating from its prescriptions have been examined in detail. The various types of admissible arrangements are systematized and then examined separately. As a result of the analysis, a criterion was derived on the basis of which a provision should be qualified as invalid.

As the last step in the analysis of the concept of the right of withdrawal and in order to outline it as fully as possible, the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act was differentiated from similar rights under Bulgarian law. There, the following rights are considered through the logical method of comparison: (i) the right to withdraw under Art. 134, para. 2 of the Commerce Act, (ii) the right to withdraw under Art. 263c of the Commerce Act, (iii) the right under Art. 94 of the Commerce Act, (iv) the right under Art. 260m, para. 1, item 5 of the Commerce Act, (v) the rights under Art. 141, para. 5 of the of the Commerce Act and Art. 233, para. 5 of the Commerce Act, (vi) the right under Art. 68, para. 1, item 6 of the Advocacy Act, (vii) the right under Art. 12, para. 3 of the Cooperatives Act, (viii) the right under Art. 363, b. "d" Obligations and Contracts Act and (ix) the right under Art. 517, para. 3 of the Civil Procedure Code. The following characteristics were chosen as criteria for comparison - (1) legal nature of the right, (2) holder of the right, (3) factual composition of execution, (4) manner of execution, (5) legal implications that arise as a result of the execution of the right.

§ 3. Chapter two

Chapter two is entitled “*Execution of the right to withdraw from an LLC*”. It includes a comprehensive analysis of the issues of the exercise of the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act.

The analysis begins by defining the bearer of the right to withdraw from the LLC, namely a shareholder in a limited liability company. From this starting point, the research unfolds in an analysis of the different types of persons who can acquire a stake in an LLC, resp. to be bearers of the right to withdraw from an LLC. The means of acquiring a stake in an LLC have also been

thoroughly analyzed, since the acquisition of such a stake is one of the prerequisites for the emergence of the right to withdraw. Within the analysis, the hypotheses of original and derivative acquisition of participation in the company are distinguished, and it is concluded that in order to validly exercise the right to withdraw, the condition to be a shareholder must be present during the realization of the entire factual composition of the right of withdrawal.

As the next stage of the analysis, chapter two systematizes the different hypotheses of execution of the right to withdraw from an LLC. The main criterion for distinguishing the different hypotheses is the bearer of the right of withdrawal. Thereby, the different hypotheses of exercising the right, resp. the existing specifics associated, are considered from the aspect of the holder of the right to withdraw. When it comes to a shareholder who is a natural person, then the right to withdraw is determined by the presence of two prerequisites - one positive and one negative. The positive prerequisite is expressed in the fact that the natural person is capable of action, while the negative prerequisite is expressed in the circumstance that the person is not placed under complete prohibition. From this position, the dissertation reaches the conclusion that the law does not provide for an explicit ban on participation in an LLC by a minor or a natural person placed under limited prohibition. In view of this, it was deduced that such a person can also be the holder of the right to withdraw from the LLC, and the specifics of execution of the right in this hypothesis are also indicated.

Further on, the analysis unfolds against the hypothesis of exercising the right to withdraw by a legal entity. Since Bulgarian law recognizes many different legal entities, here the exercise of the right by a given legal entity is done separately, to the extent that each individual legal entity reveals its characteristic legal features. Firstly, the hypothesis of exercising the right to withdraw from an LLC by a commercial company and a cooperative is analyzed. There, the specifics of each of the regulated commercial companies when exercising the right to withdraw from an LLC are examined, emphasizing on both the formation of the will of the relevant company to carry out the withdrawal in accordance with Art. 125, para. 2 of the Commerce Act, as well as the actual implementation of the factual composition of execution of the right to withdraw. With regard to the limited liability company, it is argued in the dissertation that the giving of the notice to withdraw should be preceded by a decision to terminate the participation, taken by the general meeting of the shareholders in the company according to Art. 137, para. 1, item 6 of the Commerce Act, although the absence of such a decision in principle does not affect the validity of exercising

the right to withdraw under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act. The same conclusion is supported in the hypothesis when the statutes of Joint Stock Company have determined the competence of the general meeting of shareholders to decide the issues regarding the acquisition and termination of the company's participation in other commercial companies, and also in relation to the cooperative, where Art. 15, para. 4, item 7 of the Cooperatives Act that regulates the express competence of the general meeting of the cooperative to decide the issues regarding the termination of the participation of the cooperative in a commercial company.

As a next step, the hypothesis of exercise of the right to withdraw by a non-profit legal entity is subjected to a detailed analysis. In the analysis, the question of whether and under what conditions a non-profit legal entity can be a shareholder in an LLC, resp. holder of the right to withdraw, is also examined. *Per argumentum a fortiori*, it is accepted that a legal entity with a non-profit purpose can be a shareholder in an LLC, performing commercial activity in compliance with the requirements of Art. 3, para. 3 – 6 Non-Profit Legal Entities Act indirectly, through its participation in the LLC. As regards the execution of the right to withdraw by a non-profit legal entity, it is adopted that when it comes to such an entity, the text of Art. 25, para. 1 item 6 Non-Profit Legal Entities Act should be interpreted broadly as applicable both in relation to the acquisition of membership in an organization and in relation to the termination of such membership. In view of this, similar to an LLC and a cooperative, here too there should be a decision of the general meeting of members in the non-profit legal entity to terminate the participation in the LLC in accordance with Art. 125, para. 2 of the Commerce Act. However, if the notice under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act is granted without such a decision having previously been made, membership in the LLC will be terminated upon expiry of the notice period, regardless of the absence of a decision under Art. 25, para. 1, item 6 -Profit Legal Entities Act.

In addition, the research extends to the analysis of the hypothesis of the exercise of the right to withdraw by the state and the municipality. The various methods of state participation in a limited liability company under the Public Enterprises Act and the Concessions Act have been analyzed. Within the framework of the analysis, the specifics of the exercise of the right to withdraw by the state through its competent state bodies are indicated. The competence in the formation of the will and the expression of the will concerning the exercise of the right to withdraw, when its holder is a municipality, are also examined. There a conclusion is reached that a casuistic approach should be taken, insofar as Art. 51a, para. 4 Municipal Property Act determines that the

terms and conditions for exercising the membership rights of the municipality in commercial companies are defined in an ordinance of the municipal council, therefore, initially, the rules of this ordinance may be different for each municipality.

Later on, the hypotheses of exercising the right to withdraw by a proxy and in case of co-ownership of a company share are examined. As for the first mentioned hypothesis, the dissertation concludes that the law does not provide a direct answer, but one can be found in the interpretation of the relevant legal provisions. A complex approach is adopted, in which individual hypotheses of exercising the right to withdraw by a proxy are briefly analyzed. As a result, a conclusion is reached that when it comes to the exercise of the right by a commercial company, the exercise of the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act from a proxy will be fully valid. However, when it comes to the exercise of the right by another legal entity, the relevant rules for that legal entity must be observed, insofar as they are special compared to the general rules of the Commerce Act. In the absence of express regulation of this hypothesis, the right to withdraw by another legal entity by virtue of voluntary representation should be equated to the hypothesis of exercising the right to withdraw by a statutory representative of a shareholder who is a commercial company. As for the hypothesis of exercising the right to withdraw in case of co-ownership of a company share, it is accepted that a joint declaration of will of the co-owners of the shares is necessary for the valid exercise of the right. This thesis is argued both with the requirement of the law according to the provision of Art. 132 of the Commerce Act, as well as with the rules of formal logic, according to which to accept the opposite thesis would mean to admit that with an independent statement one of the co-owners of the share could terminate a part of the joint ownership membership in the LLC, which power the law does not provide.

At the end of the analysis of the exercise of the right of withdrawal from the perspective of its holder, the hypotheses of execution of the right by a sole owner of the capital in an solely owned limited liability company and simultaneously by several shareholders in a limited liability company are examined. Regarding the first hypothesis, it is concluded that the sole owner of the capital in the LLC is not a holder of the right of withdrawal under Art. 125, para. 2 Commerce Act. With respect to the second analyzed hypothesis, it is argued that such a hypothesis is difficult to implement in practice, given the peculiarities of the factual composition of the exercise of the right of withdrawal. Nevertheless, if this hypothesis crystalizes in practice and during the expiration of the notice period the shareholders do not decide to terminate the company, there will

be a company without a membership substrate, which triggers the invalidity of the company according to Art. 70, para. 1, item 7 of the Commerce Act.

After the analysis of the execution of the right to withdraw from the perspective of its holder, a certain number of special hypotheses of execution are put into examination. The first of these hypotheses is the exercise of the right to withdraw only for a part of the company share. There, the analysis examines the issue of acquisition of more than one company share, which is disputable in the legal doctrine and court practice from which points it stretches out to make a conclusion of whether a shareholder can exercise the right of withdrawal only for a certain amount of its company share. The dissertation adopts the conclusion that a shareholder can own only one company share and therefore the exercise of the right to withdraw only for a part of the company share of the departing shareholder is inadmissible.

The hypotheses of exercising the right to withdraw in case of non-performance of the obligations for capital contribution payment and for additional monetary contribution payment were also considered. With respect to both of these hypotheses, a conclusion is reached that the right to withdraw can be validly exercised, regardless of the fact that there is non-performance of the said obligations. However, the company has the right to exclude the departing shareholder during the realization of the factual composition of execution of the right to withdraw.

Further on, the hypotheses for the exercise of the right to withdraw in the case of a seized or pledged company share are put into examination. There, the dissertation adopts the thesis that the seizure, resp. the pledge, of a company share does not prevent the execution of the right to withdraw from the LLC. However, in the case of exercising the right to withdraw in the case of a seized or pledged company share, the amendment to Art. 73c shall be applied, according to which, before paying the severance payment under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act, the company should notify its creditor, who, in turn, has a one-month period to oppose the payment. In case of opposition, the amount due should be deposited in a bank to secure the creditor.

In addition, the hypotheses of the exercise of the right of withdrawal during liquidation and insolvency proceedings are examined. In both hypotheses, it is argued that the exercise of the right of withdrawal is valid and may lead to the termination of participation in the LLC. However, there are specific consequences that are determined by the nature of the two proceedings for the dissolution of the company. With regard to the liquidation, a thesis is accepted that even if the membership relationship is validly terminated in accordance with Art. 125, para. 2 of the

Commerce Act, the severance payment of the departed shareholder, calculated in accordance with Art. 125, para. 3 of the Commerce Act, can be paid only under the conditions of Art. 268, para. 2 of the Commerce Act. If these conditions are not present, then the severance payment should be paid only when the rest of the property of the LLC is distributed. As far as bankruptcy proceedings are concerned, the right of withdrawal can also be validly exercised and this will lead to the termination of the membership in the LLC. However, if this hypothesis is reached and the net value of the company's assets is in positive position, which triggers a necessity for severance payment under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act for the departed shareholder, this payment cannot be satisfied during the insolvency proceedings, insofar as it falls under the limitations of Art. 646 and 647 of the Commerce Act. Therefore, the thesis is accepted that the departing shareholder, being an ordinary creditor of the LLC, will receive satisfaction of its severance payment upon the distribution of the liquidated property of the company in compliance with the order of claims under Art. 722, para. 1 of the Commerce Act.

Finally, chapter two ends with the analysis of the practically interesting topic for the exercising the right of withdrawal by delivery of the notice by the “leaving shareholder to itself”. The conclusion taken is that in this hypothesis the exercise of the right to withdraw is valid and may give rise to legal consequences. This conclusion is justified by the fact that there are two legal relationships within which the person acts - a membership legal relationship within which the shareholder exercises its right to withdraw and a management legal relationship within which the same person, acting as a legal representative, accepts the resignation on behalf of the company. It is thus noted that in case of inaction and failure to notify the company, the managing director is liable according to the general rules.

After the examination of the special hypotheses of exercising the right to withdraw, the analysis unfolds into a study of the consequences of the given notice of withdrawal and the possible actions of the leaving shareholder and the company. This concerns the hypothesis in which the factual composition of the exercise of the right to withdraw has begun to take place, but has not yet been completed, insofar as the notice period has not expired.

As a first consequence, the hypothesis of a given notice is put into analysis. The effect of the given notice in relation to the membership relationship and the options available to the leaving shareholder and the company are analyzed. It is considered that there is a legal expectation for the leaving shareholder that its membership will be terminated. After that, the hypothesis of

withdrawal of the notice is examined. There, the dissertation accords with the position of the court practice that the withdrawal of the notice is admissible at the outset. In this regard, however, it should be observed whether the delivering of the notice and its subsequent withdrawal are exercised improperly. It is stated that if this is the case, then the company has the legal option to exclude the leaving shareholder. The hypotheses of departure “by mutual agreement” and exclusion of the shareholder from the LLC before the expiration of the notice period were also considered. With regard to the hypothesis of leaving “by mutual agreement”, the thesis of the existence of such a hypothesis is rejected, arguing the position that this hypothesis refers to another type of termination of membership, which is not based on Art. 125, para. 2 of the Commerce Act, and on any of the other grounds under the Commerce Act, depending on the specific case. As regards the exclusion of the leaving shareholder during the expiration of the notice period under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act, the dissertation is on the position that this is always admissible, if the legal prerequisites for it are present. Finally, this part deals with the remedies against the leaving shareholder and against the LLC and the rest of the shareholders during the expiration of the notice period. It is argued that the leaving shareholder could defend its interest through the claims under Art. 71 and 74 of the Commerce Act, and also through Actio Pauliana, which shall be conducted in the hypothesis of Art. 135, para. 3 of the Obligations and Contracts Act.

§ 4. Chapter three

Chapter three is entitled “Legal implications of the right of withdrawal from LLC”. It includes a comprehensive analysis of the implications of the exercised right of withdrawal. According to the approach adopted, these implications are examined in a logical sequence and in chronological order. Their research begins with a general description of the implications and an attempt to group them according to various criteria, including whether they have a property or non-property nature, whether they are related to the capital of the company or to the membership of the shareholder who left, whether they give rise to private or public law obligations, etc.

After the systematization of the implications, the analysis unfolds on the study of each implication separately. This starts with the termination of the membership relationship as the main consequence of exercising the right to withdraw from the LLC. The effect of the exercised right to withdraw is examined and whether it leads to the automatic termination of the membership in the

LLC or whether a decision of the general meeting of the shareholder regarding the shares in the capital of the leaving shareholder is necessary in order to terminate the membership in accordance with Art. 125, para. 2 of the Commerce Act. After an analysis of the opinions presented in the legal doctrine and court practice, the accepted thesis in chapter one about the two-element composition of the exercise of the right to withdraw is again confirmed, which is why the thesis of the automatic effect of the right to withdraw as a result of the realization of its two-element factual composition of exercise is adopted.

As a next step in the analysis of the consequences, chapter three examines the obligation to convene a general meeting of the shareholders. Here, a finding is made that the Commerce Act does not regulate an explicit obligation for the managing body of the LLC to convene a general meeting of the shareholders as a result of the exercise of the right to withdraw by a shareholder. It was allowed that such a duty could be inferred by interpretation from the managing director's general duty to exercise the care of a good trader in the exercise of his managerial functions. It is concluded that if the managing director does not act, the shareholders can take advantage of their right to convene a general meeting under the conditions of art. 138, para. 2 of the Commerce Act. In conclusion, a proposal *de lege ferenda* is made, based on which the law should be supplemented with a provision of Art. 138 of the Commerce Act with a new fourth paragraph, according to which the managing director is obliged to summon a general meeting of the shareholders upon termination of a shareholder's participation in the company pursuant to Art. 125, para. 1 and 2 of the Commerce Act.

The analysis then continues with consideration of the consequence for the need to make a decision regarding the capital share of the leaving shareholder. The starting point of this analysis is the finding that through the automatic action of the exercised right to withdraw in relation to the termination of the membership relationship, the exercised right has a direct impact on the membership substrate of the company. The change in the membership substrate, in turn, leads to the need to make a decision to amend the Articles of Association of the LLC and the fate of the shares in the capital of the leaving shareholder. The competent authority to make such a decision is the general meeting of shareholders. Although the law does not regulate an explicit legal norm for the possibilities before the general meeting in this hypothesis, they are systematized in the dissertation, and each of these possibilities is examined in detail. As a first possibility, the decision to take over the shares in the capital of the shareholder who left by the other shareholders in the

LLC or a third party to become a shareholder in the company was considered. The analysis here unfolds into a study of the concept of taking a share in the capital, concluding that taking a share represents an original way of acquiring a share in the capital of an LLC, in which the shareholder acquires a share in the company against the making of a share contribution. Bearing this in mind, the dissertation concludes that taking over the share of the departed shareholder represents a simultaneous reduction and increase of the registered capital within the meaning of Art. 149, para. 1, ex. 2 of the Commerce Act in conjunction with Art. 203 of the Commerce Act. In this case, it concerns the invalidation of the share in the capital of the leaving shareholder, through which the capital of the LLC is decreased by the value of the share of the leaving shareholder and, at the same time, the capital is increased through the issuance of new shares in an amount corresponding to shares in the capital of the shareholder who left. As an alternative option to taking over shares, the possibility of decrease of the registered capital of the LLC with the value of the shares in the capital of the leaving shareholder has been considered. Within the analysis, the prerequisites, the procedure and the consequences for the decrease of the registered capital in this hypothesis are examined, taking into account their specifics, which are caused by the exercised right to withdraw. At the end of this part, the decision to amend the company's Articles of Association is also considered, where the questions of who is the competent authority and what is the necessary majority are also analyzed.

Additionally, the analysis moves on to examine the obligation to change the name of the company as a result of the exercise of the right of withdrawal. It is stated that such an obligation is present where the name of the shareholder who left is contained in the name of the company. The various options before the company in such a case have been analyzed with the emphasis put on the questions if the obligation to change the name of the company is within the scope of the check by the registration officials during the registration process at the Bulgarian Commercial Register and Register of Non-Profit Legal Entities. It is concluded in the dissertation that in the case of changes in the membership substratum of the LLC as a result of a withdrawal, during the registration proceedings, the registration officer should check whether, along with the other changes, a change of the company name of the LLC has also been requested, if the name of the company includes the name of the shareholder who left the company. If the company has not applied for such a change, then a written consent of the shareholder who left on the company to

continue use its name should be given in accordance with Art. 10, para 2 of the Commerce Act, along with the other documents evidencing the changes applied for registration.

As a next step in the analysis of the implications of the right of withdrawal, the key implications regarding the severance payment for the company share of the withdrawing shareholder was examined according to Art. 125, para. 3 of the Commerce Act. Here the analysis begins with an examination of the text of the provision of Art. 125, para. 3 of the Commerce Act, on the basis of which a conclusion is drawn about the imprecision of this provision, which is overcome by interpretation in practice. Further, the analysis unfolds in specifying the prerequisites, in the presence of which a claim for severance payment arises under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act in favor of the shareholder who withdrew from the company. The issues related to the calculation of the severance payment claim under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act have been analyzed in a separate paragraph. For this purpose, the concept of “net value of the property” within the meaning of Art. 247, para. 2 of the Commerce Act has been put into investigation, where the dissertation illustrates the positive and negative balance at the end of the month during which the termination of membership occurred in accordance with Art. 125, para. 3 of the Commerce Act with specific figures. For a more complete delineation of this concept, differentiations are made with the concepts of market value of the company share and liquidation share value. Separate components, which should not be included in the calculation of the equity of the company share under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act, are also examined. After the completion of the analysis for the calculation of severance payment under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act the question of the legal nature and characteristics of the claim under Art. 125, para. 3 Commerce Act are taken into consideration. It is concluded that this claim is a monetary claim, the demand ability of which occurs with the occurrence of the claim itself. From this moment the statute of limitations for the claim begins to run, while the moment of delay occurs after an invitation from the shareholder is made. Furthermore, the issue of payment of the severance payment claim under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act in judicial and extrajudicial order, analyzing the relevant features, is also considered.

In order to complete the analysis regarding the implications for obtaining a severance payment for the company share under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act, a study of the legal nature of the norm under Art. 125, para. 3 Commerce Act is also made. The considerations of the legal doctrine on the dispositive nature of the norm and the radically opposite views of the court

practice on the imperative nature of this norm are examined in detail. From this point of analysis, it is moved to the examination of the specific arrangements in deviation from the prescriptions under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act that are often applicable in practice. With regard to the stipulation for a different moment at which the severance payment amount should be determined, the conclusion of the court practice is criticized for the invalidity of such a stipulation, but at the same time attention is drawn to the fact of lack of practical expediency in its adoption. With regard to the stipulation for a different way of determining the value of the shares, a conclusion is made that the stipulation for calculating the share in an amount corresponding to the nominal value of the capital contribution is null and void due to a conflict with the law on the basis of Art. 26, para. 1, proposition 1 Obligations and Contracts Act in conjunction with Art. 133, para. 1 Commerce Act in conjunction with Art. 125, para. 3 of the Commerce Act. The stipulation for determining the equivalence of the company's share by market rather than balance sheet value was also analyzed, as it has extremely practical significance. After a detailed examination of the opinions in the doctrine and the court practice, as well as the arguments presented for and against the invalidity of such a stipulation, it is concluded that the determination of the share of the shareholder who withdrew from the company by market value gives rise to many ambiguities and contradictions in theory and practice, which can to be overcome through legislative means. Since there are solid arguments in favor of the need to allow a deviation from the method of determining the value of the company share under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act, then such a deviation should be allowed. In this regard, a *de lege ferenda* proposal was made, according to which if the shareholders deviated from the prescriptions for calculating the severance payment under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act, then the claim for the equity of the company share of the shareholder who left shall be paid only if the net value of the company's property is a positive amount. It is also indicated that there is a need to arrange additional legislative guarantees. Such a guarantee can be a settlement of an express right for the shareholder who left to request an inspection of the financial statements of the LLC by a registered auditor in case of doubt as to their veracity, as well as relative invalidity vis-à-vis the company's creditors in the event of payment of the severance payment under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act in violation of the stated *de lege ferenda* rules.

Finally, an examination of the obligation to apply for a change in the registered circumstances and announce a new Articles of Association in the Bulgarian Commercial Register

and Register of Non-Profit Legal Entities following the withdrawal was made. There, both the general hypothesis in which the LLC and its bodies are not inactive and apply in good faith for the striking-off of the shareholder who left, and the hypothesis in which there is inaction are taken into consideration. For this hypothesis, the options for protection of the shareholder are analyzed in detail, including filing of a claim under Art. 29, para. 1 Commercial Register and Register of Non-Profit Legal Entities Act, the implementation of administrative responsibility towards the managing director of the LLC, the conduct of claim against any person who contests the termination of membership and the claim for damages towards the managing director or LLC according to the general procedure under Art. 45 Obligations and Contracts Act. In light of the accepted resolution under item 1 of Interpretation Ruling No. 1 of 31.05.2023 under item 1/2020, of the Supreme Cassation Court, it is advocated that the practical contradictions should be resolved by legislative means. For this purpose, a *de lege ferenda* proposal has been made, according to which a legal right of the shareholder who left to request its striking-off from the register, similar to the one of the managing director according to the provision of Art. 141, para. 5 of the Commerce Act, should be regulated in the law.

For the completeness of the study, chapter three includes an analysis of the remaining general implications of the executed right of withdrawal, including the impact of the withdrawal on other legal relationships between the shareholder who left and the LLC, as well as the tax legal consequences of the withdrawal.

§ 5. Conclusion

In the conclusion part of the dissertation, some more general conclusions and findings, which were made within the scope of the dissertation and have the character of scientific and scientific-applied contributions of the dissertation work, are summarized in chronological order,

IV. Main scientific findings and practical contributions of the dissertation

The main findings, conclusions, as well as scientific and scientific-applicable contributions of the dissertation work include the following:

1. Carrying out a comprehensive analysis of the concept, exercise and legal consequences of the right of withdrawal from an LLC.

2. Carrying out a detailed and in-depth study of the origin of the right of withdrawal from an LLC under Bulgarian law. The finding that the origin of the right of withdrawal can be sought already in the period after the restoration of the Bulgarian state in 1878. During this period, even though the LLC Act (repealed) did not regulate an express right of withdrawal, as currently provided for in Art. 125, para. 2 of the Commerce Act, the Bulgarian legislation recognized both the right to unilaterally terminate membership in a cooperative under Art. 24, para. 2 Cooperatives Act (repealed), as well as the possibility of the withdrawal of a partner from a general partnership, derived by way of interpretation from the legal doctrine of that time. As the next step in the historical development of the right to withdraw, the dissertation defined the explicit regulation of such a right in the Decree No. 56 on economic activity (repealed), which was subsequently confirmed with the current regulation of the right of withdrawal in the Commerce Act.

3. Carrying out a detailed and in-depth comparative legal analysis of the regulation of rights for unilateral termination of membership in a limited liability company in the legal systems of Germany, Austria, France, Italy, Switzerland, Russia, Turkey, Great Britain and the USA, as well as in the sources of the law of the European Union, which are analogous to the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act. As a result of this research, a conclusion is reached that the right to withdraw from the Bulgarian LLC is not a unique right that is characteristic only of the Bulgarian legal system. Its manifestations are also found in the legal systems of foreign countries and the law of the European Union.

4. Determining the factual composition of execution of the right of withdrawal. The dissertation adopts the conclusion that the right has a two-element factual composition of execution, which consists of (1) sending a written notice to be received by the company and (2) expiration of the term provided for in the law or the Articles of Association. The thesis of part of the theory and court practice regarding the automatic effect of the right to withdraw was confirmed.

In this way, it was concluded that the effect of the right to withdraw occurs simultaneously with the implementation of its factual composition of execution of the right.

5. Adoption of a definition of the right to withdraw from the LLC. Based on the analysis of the nature and factual composition of execution of the right to withdraw under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act it is concluded in the dissertation that the right to withdraw is essentially a subjective potestative right of a shareholder to unilaterally terminate the membership with the LLC.

6. Defining the functions of the right to withdraw from LLC. The functions that the right of withdrawal fulfills are complex. On the one hand, they include both the protection of the principle of autonomy of will, which is typical of private law, and the protection of the constitutional principles of free economic initiative and freedom of association. On the other hand, the right of withdrawal can also be seen as a means of protecting the interests of both the withdrawing shareholder, the LLC and all third parties, including the company's creditors.

7. Defining the nature of the norm under Art. 125, para. 2 Commerce Act and determination of permissible arrangements deviating from its prescriptions. The thesis was advocated in the study that the norm under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act should be defined as dispositive. However, the possibility of an arrangement in deviation from its prescriptions should not be absolute. According to the invalidity criterion adopted in the thesis, any agreement that leads to the objective impossibility of execution of the right to withdraw should be qualified as null and void.

8. Differentiation of the hypotheses of execution of the right to withdraw according to the bearer of the right. The specifics of the exercise of the right to withdraw by an individual, a legal entity, the state, the municipality, a proxy of a shareholder, jointly in co-ownership of a company share, by a sole owner of the capital, etc., were considered. Special hypotheses of the exercise of the right to withdraw with significant practical importance have also been analyzed.

9. Determination of the consequences of the received notice of withdrawal and the existence of a state of legal expectation towards the withdrawing shareholder as a result of receiving the notice under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act by the company.

10. Carrying out a thorough analysis of the features of withdrawal of the notice and protection of the withdrawing shareholder against bad faith actions of the LLC during the expiration of the notice period under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act. With regard to the

issue of withdrawal of the notice to leave, the study adopted the court practice thesis of the admissibility of the withdrawal by analyzing the limits of this admissibility and the legal consequences in case of abuse of the right to withdraw the notice of leave. The thesis on the permissibility of termination of membership “by mutual consent” within the expiry of the notice period was rejected. The options for protection against the withdrawing shareholder in the event of a deliberate reduction of the property of the LLC during the expiration of the notice period were also considered.

11. Explicit definition and systematization of the implications of the exercised right to withdraw based on various criteria such as whether they are property or non-property, whether they are related to the capital or the withdrawing shareholder or not, whether they are private or public law implications, etc.

12. A comprehensive and thorough examination of each of the implications of the exercise of the right to withdraw separately by raising the relevant theoretical and practical questions to which resolving is proposed.

13. Examination of the taking over of the withdrawing shareholder’s share as a possible solution for the fate of the released share in the capital after exercising the right to withdraw. The definition of the concept of taking over shares as an original way of acquiring a share in the capital of an LLC, in which the shareholder acquires a share in the company against the making of a share contribution, as well as taking over the share of the shareholder who has left, in which case it is a simultaneous capital decrease and increase within the meaning of Art. 149, para. 1, prop. 2 of the Commerce Act in conjunction with Art. 203 of the Commerce Act.

14. Carrying out a detailed analysis of the method of calculating the severance payment for the company share under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act. Defense of the thesis that, in the absence of a contrary stipulation in the Articles of Association, the balance sheet value of the shares determined pursuant to Art. 125, para. 3 Commerce Act should be considered. Criticism of the conclusions of the court practice regarding invalidity of the stipulations in deviation of Art. 125, para. 3 Commerce Act and adopting the conclusion that it should be reconsidered, with the emerging contradictions being overcome legislatively through the settlement of guarantees in favor of the withdrawing shareholder, the company and its creditors, as well as the proposals *de lege ferenda* regarding these guarantees.

15. Derivation of proposals de lege ferenda based on the conclusions and findings made in the dissertation, among which a proposal to resolve the issue of decapitalization of the LLC as a result of paying the severance payment to the shareholder who left through the provision of an obligation to pay the claim under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act only if the net value of the company's assets is a positive value, as well as the proposal to resolve the issue regarding the legal standing of the shareholder who left from the LLC to request its own striking-off from the Commercial Register and Register of Non-Profit Legal Entities through the adoption of a provision similar to Art. 141, para. 5 of the Commerce Act, regulating such legitimation in favor of the LLC's managing director.

V. List of publications of the author on the topic of the dissertation

Since enrolling as a PhD student in 2020, the following articles by the PhD student on the topic of the dissertation have been the subject of publication in non-refereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes:

- 1) **Shikov, G.**, Legal problems of striking-off a shareholder in an LLC from the commercial register after exercising the right to withdraw under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act, Conference Book “Challenge: The Registration Procedure!”, S., Ciela, 2021 (cited in: **Balabanova, M.**, Company Share in LLC, S., Ciela, 2021);
- 2) **Shikov, G.**, Imperative or dispositive are the norms of Art. 125, para 2 and Art. 125, para 3 of the Commerce Act?, Conference book from the scientific conference “100 years of UNSS - 100 years of law in UNWE”, volume I - History, theory and development of law. Current problems of private and international law, S., UNWE Publishing Complex, 2021;
- 3) **Shikov, G.**, On certain cases of unfair conduct (bad faith) upon execution of the right to withdraw from a limited liability company under Art. 125, para 2 of the Bulgarian Commerce Act, Business and Law, No. 4 of 2021;
- 4) **Shikov, G.**, Differentiation of the right to withdraw from an LLC under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act from other hypotheses of unilateral termination of the membership relationship under the Commerce Act, Conference book from the Scientific Conference “30 years of the law in UNWE - receiver of a centuries-old tradition in the development of legal science and practice”, S., UNWE Publishing Complex, 2022;
- 5) **Shikov, G.**, Right to unilateral termination of membership by a shareholder in AD (JsC), Commercial and Obligation Law, No. 10 of 2023.